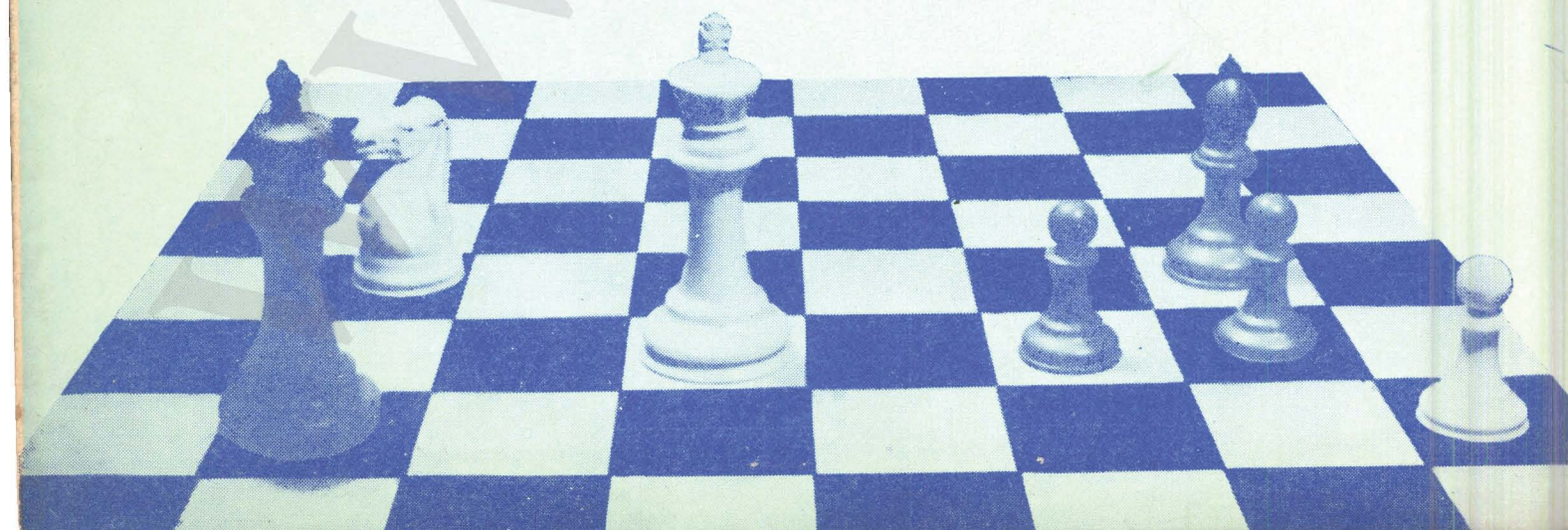

7 1963

Revista
de
ȘAH

R.P. ROMÎNĂ — R.P. UNGARA
13 — 11

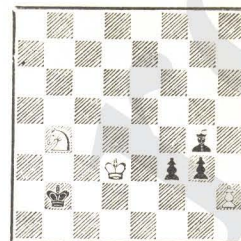

CUPRINSUL

O victorie de prestigiu a șahului românesc	97
I. Estrin: Campionul mondial răspunde întrebărilor	99
Note teoretice	
D. Drimer: Cum trebuie condus „atacul minorității”?	100
Partide și finaluri	
Din partidele marilor maeștri (Keres-Mikenas)	102
Turneul de selecție din Capitală	103
De peste hotare	104
Din țară	105
M. Rădulescu: Pion marginal în finaluri de turnuri	106
Șah Magazin	
De când există ceasurile de control?	107
În Cuba, un record mondial... șahist	107
Șah prin corespondență	
Șahiștii români în întrecerile internaționale	108
Concursurile noastre cu deschideri obligatorii	108
Activitatea șahiștă în țară	
III echipe!	108
Campionii școlari ai Capitalei	109
Întâlnire „Carpați” Sinaia — „Caraiman” Bușteni	109
Un nou club de șah	109
Principiile jocului de mijloc: Despre apărare (VIII)	110
Studii și probleme	
Calul este bun în apărare!	111
Concursul internațional 1963	112
Rezultatul primului concurs sintetic de compoziție	112
A. F. Ivanovic: Din istoria compoziției șahiste (XXXI)	Cop. III
Combinații, partide scurte	Cop. IV

COPERTA NOASTRĂ

Radu Voia
Revista de Șah, 1950
Premiul I

Remiză

În acest final, pionul modest al albului, lipsit aparent de perspectivă, se dovedește tot atât de bun ca și cei doi pioni avansați și gata de transformare ai negrului. Toate forțele albe rămase pe tablă trebuie însă să colaboreze în mod exact pentru obținerea remizei: 1.Re3 Rc3 (Căutând să iasă din șahul calului, după 1...f2 2.Cd3+) 2.Ca2+ Rb3 (Altfel 3.h:g) 3.Cc1+ Rc2 4.Cd3 f2 (La 4...g2 5.Cc1+ și 6.C:g2. La 4...g:h 5.Cf2 albul obține o poziție de apărare suficientă pentru remiză) 5.C:f2! g2 6.Ch3! N:h3 7.Rf2 Rd2 8.Rg1 și pionul alb fiind imobilizat, regele negru nu se poate apropia — pat!

Coperta: DAN GRIGORESCU

Din toată lumea

R.S.F.S.R. — BUDAPESTA: 32½ - 15½

În primăvara acestui an, capitala R.P. Ungare a găzduit o nouă întâlnire amicală între șahiștii sovietici și cei maghiari: reprezentativa orașului Buda-
pesta a primit replica reprezentativei R.S.F.S.R., în frunte cu marii maeștri Polugaevski și Holmor.

Întâlnirea s-a desfășurat la 12 mese — 8 seniori, 2 senioare și 2 juniori — de-a lungul a 4 ture.

Cu toate că din reprezentativa Buda-
pestei nu a lipsit nici unul dintre marii maeștri maghiari, șahiștii sovietici au obținut o victorie categorică, la un scor care nu mai are nevoie de comentarii.

Iată câteva din rezultatele individuale mai importante: Polugaevski — Portisch 3:1, Holmor — Szabo 2:2, Krogius — Barczay 1½:½, Krogius — Bilek 1½:½, Nejmetdinov — Lengyel 3:1, Antoșin — Forintos 3:1, Borisenko — Karakane 3:1, Zaharov — Tompa (juniori) 4:0.

JUNIORII SOVIETICI DIN NOU ÎN ÎNTRECERE

După încheierea campionatelor unionale de juniori, la Moscova s-a desfășurat un nou turneu al celor mai tineri șahiști sovietici. Scopul întrecerii a fost desemnarea celor doi reprezentanți ai U.R.S.S. la apropiatul campionat mon-

dial de juniori. Pe lângă aceasta, juniorilor clasificați pe primele locuri li se oferă posibilitatea să ia parte direct la turneele pentru îndeplinirea normei de maestru și la semifinalele campionatului individual masculin al U.R.S.S.

Miza pusă în joc a prilejuit o luptă extrem de îndrăjită în care favoriții, Buhover și Simovici, n-au rezistat, deși după primele trei runde acumulaseră tot atâtea puncte.

În final, victoria în turneu a revenit, la egalitate — 9½ puncte din 13 posibile — tinerilor șahiști Vitoliș (R.S.S. Letonă) și Zaharov (R.S.F.S.R.). În continuare clasamentul arată astfel: Ceșkovski 8½, Grigorian K. 8, Simovici 7½, Kapengut, Faibisovici 6½, Grigorian L., Voskanian 6, Buhover 5½, Sazonov 5, Tukmukov 4½, Butnoris, Morgulov 4.

G. TRINGOV-PEEV ESTE NOUL CAMPION DE ȘAH AL R.P. BULGARIA

Ediția 1963 a campionatului bulgar de șah s-a încheiat cu victoria categorică a proaspătului mare maestru internațional G. Tringov-Peev. Manifestând o formă deosebită, el a realizat 15 puncte din 19 posibile, fără să fi suferit vreo înfrângere. În clasament, el este urmat de maestrul internațional Minev cu 13½ puncte, de asemenea ne-

înving în acest campionat. Pe locurile III—IV, la o jumătate de punct diferență, s-au clasat Boboțov și Popov. Aceștia doi vor juca un meci de patru partide pentru desemnarea celui de-al treilea reprezentant al R.P. Bulgaria la turneele zonale din acest an.

SURPRIZE ÎN CAMPIONATUL POLONEZ DE ȘAH

Ajuns la a XX-a ediție, campionatul R.P. Polone a dat câștig de cauză anul acesta maestrului B. Bednarski, care a depășit de puțin pe maeștrii internaționali Plater și Doda, principalii favoriți ai competiției. Surprinzător apare rezultatul obținut de campionul de anul trecut Balcerovski și mai ales eșecul maestrului internațional Sliwa, situat pe penultimul loc.

Iată clasamentul în întregime: Bednarski 10½ puncte (din 15), Plater 10, Brzozka, Doda, Tarnowski 9, Balcerowski 8½, Franczek 7½, Drozd, Manastarski, Zabieranski 7, Gadulinski, Szukšto 6½, Cylvik, Porebski 6, Sliwa 5½, Fabian 5.

Ș T I R I

● În campionatul Finlandei, victoria a revenit la egalitate maeștrilor Kanko și Simonen, cu câte 7 puncte din 9 posibile. Ambii jucători vor participa la turneul zonal din Halle (R.D. Germană).

O victorie de prestigiu a șahului românesc

R. P. Romîină — R. P. Ungară 13-11

Întîlnirea internațională prietenească de șah dintre reprezentativele mixte ale R. P. Romîne și R. P. Ungare, desfășurată în zilele de 22, 23 și 24 iunie la București, a oferit șahiștilor romîni prilejul unei victorii de prestigiu. Exact la un an după performanța de la Budapesta, cînd echipa romînă a întrecut pentru prima oară pe cea maghiară, șahiștii noștri au făcut dovada calităților lor deosebite, învingînd din nou, la scor concludent, pe redutabilii lor adversari.

Fără îndoială, acest meci a fost așteptat cu viu interes de toți iubitorii șahului din cele două țări. Șahiștii romîni erau dornici să confirme succesul de anul trecut. Și desigur prietenii noștri maghiari sperau într-o revanșă. Motiv pentru care, în compunerea reprezentativei R. P. Ungare au intrat de data aceasta cei mai puternici jucători, în frunte cu marii maeștri L. Portisch, L. Szabo și G. Barcza. Dar iată că prezența acestor nume sonore în formația oaspeților n-a făcut decît să pună într-o lumină și mai convingătoare forța de joc a echipei noastre. Într-adevăr, rezultatul înregistrat la primele patru mese — în fața formației olimpice maghiare — reliefează în mod precis superioritatea maeștrilor romîni: 5—3. Iar, în primul rînd, cu totul remarcabilă este victoria cu 2—0 obținută de tînărul nostru campion Florin Gheorghiu în fața marelui maestru Lajos Portisch, unul dintre fruntașii ultimului turneu interzonal.

Filmul meciului conține numeroase momente interesante, unele de-a dreptul dramatice. Șahiștii romîni au deschis scorul (prin victoria lui Günsberger asupra lui Honfi) și au păstrat conducerea pînă la sfîrșitul meciului, respingînd toate încercările oaspeților de a reface handicapul.

În ambele tururi, atenția spectatorilor prezenți în aula Bibliotecii Centrale Universitare a fost atrasă de duelul, pa-

sionant și spectaculos, dat la prima masă între Fl. Gheorghiu și L. Portisch. Prima partidă a început cu una din cele mai tîioase variante ale Gambitului damei acceptat, în care negrul sacrifică încă din deschidere doi pioni pentru inițiativă. Cu tot avantajul său material, Portisch a fost nevoit curînd să treacă la defensivă sufocantă, din care nu s-a mai putut salva. La întrerupere poziția nu mai prezenta dubii. Marele maestru maghiar s-a recunoscut învins fără să mai reia jocul. A doua partidă Gheorghiu-Portisch a fost tot atît de spectaculoasă. Din nou tînărul maestru romîn a sacrificat doi pioni, într-un moment de mare tensiune, a combinat în mod iscusit atacul la rocadă cu o acțiune surprinzătoare de prindere a damei negre în centru, obligîndu-și adversarul să cedeze în numai 28 de mutări.

Florin Gheorghiu confirmă tot mai convingător speranțele puse în talentul său deosebit. Un plus de concentrare a atenției în momentele decisive (prima sa partidă cu Portisch putea fi încheiată cu 10 mutări mai devreme...) ar întregi în mod substanțial forța de joc a campionului nostru. De acest lucru el va

trebui să țină seama la cele două mari competiții din vara aceasta, în care va reprezenta culorile patriei: campionatul mondial de juniori și turneul zonal.

Singurul dintre fruntașii formației maghiare care a reușit să înregistreze un succes parțial a fost marele maestru Laszlo Szabo. În întîlnirea directă cu Mircea Pavlov, scorul a indicat $1\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ pentru șahistul maghiar. Interesant de remarcat, totuși, că al doilea reprezentant al nostru la turneele zonale putea menține echilibrul și în a doua partidă, cu o continuare ascunsă, indicată la analiză chiar de Szabo.

Un succes de prestigiu a înregistrat fostul nostru campion, maestrul internațional Victor Ciocîltea, în fața reputatului mare maestru al apărării Gedeon Barcza. În primul tur, cu negrele, Ciocîltea s-a angajat într-o fină dispută pozițională, în care și-a dominat cu autoritate adversarul, întrecîndu-l după întrerupere într-un interesant final de turnuri și nebuni de aceeași culoare. Și în a doua partidă, încheiată cu remiză, inițiativa a aparținut tot jucătorului romîn.

Dintre ceilalți componenți ai formației masculine, un aport pentru obține-

R. P. Romîină	13	—	11	R. P. Ungară
Gheorghiu	1	1	— 0	0 Portisch
Pavlov	$\frac{1}{2}$	0	— $\frac{1}{2}$	1 Szabó
Ciocîltea	1	$\frac{1}{2}$	— 0	$\frac{1}{2}$ Barcza
Ghițescu	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	— $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ Lengyel
Drimer	0	1	— 1	0 Forintos
Soos	$\frac{1}{2}$	0	— $\frac{1}{2}$	1 Dely
Günsberger	1	$\frac{1}{2}$	— 0	$\frac{1}{2}$ Honfi
Troianescu	0	0	— 1	1 Flesch
Mititelu	$\frac{1}{2}$	0	— $\frac{1}{2}$	1 Barczay
Alexandra Nicolau	$\frac{1}{2}$	1	— $\frac{1}{2}$	0 Eva Karakas
Margareta Teodorescu	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	— $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ Istvane Bilek
Elisabeta Polihroniade	1	1	— 0	0 Josza Langos
	7	6	5	6

rea rezultatului final l-au adus maștrii internaționali Theodor Ghițescu și Dolfi Drimer, care au realizat scor egal cu adversarii lor, precum și maestrul sportului A. Günsberger, victorios asupra lui K. Honfi. Considerăm totuși că atât Ghițescu cât și Drimer au evoluat sub potențialul lor maxim. După cum B. Soos, O. Troianescu și Gh. Mititelu au fost departe de forța lor de joc obișnuită.

Trecând la evoluția șahistelor, de la bun început trebuie subliniat faptul că nici una dintre reprezentantele noastre n-a suferit vreo înfrângere. Ele au lăsat adversarelor lor numai trei remize, în care însă avantajul a fost tot de partea echipierelor române. Remarcabilă este victoria Alexandrei Nicolau asupra actualei campioane maghiare Eva Karakas, dominată net în ambele partide. Apoi, se evidențiază dirzenia cu care a luptat Elisabeta Polihroniade împotriva reputatei maestre maghiare Josza Langos, o jucătoare cu multă experiență de concurs. Deși a jucat bolnavă, Margareta Teodorescu a obligat la grea defensivă în ambele partide pe partenera sa, care a reușit de puțin să se salveze cu remiză.

Rezultatul bun al jucătoarelor noastre ne îndreptățește să privim cu încredere apropiatele lor evoluții la cele două mari întreceri internaționale din programul acestui an — campionatul mondial feminin pe echipe și turneul zonal. În ambele aceste confruntări avem de apărut un prestigiu recunoscut pe plan internațional.

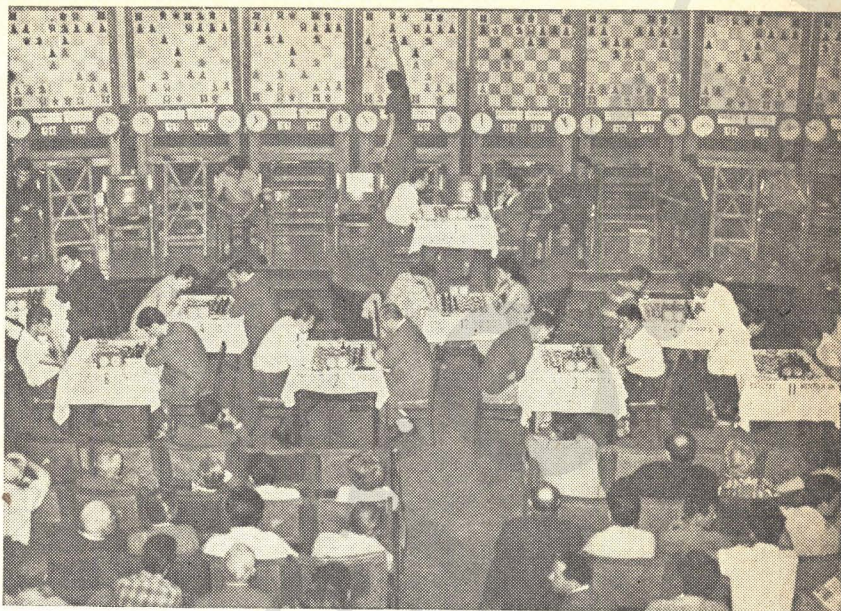
În obținerea victoriei, un aport deosebit a avut desigur și colectivul de antrenori — în frunte cu maestrul sportului V. Urseanu — care a asigurat echipei o bună pregătire înainte de întrecere. Totodată, însă, nu poate fi trecut cu vederea și faptul că în timpul desfășurării meciului, echipa noastră nu a fost suficient de bine îndrumată, ceea ce ne-a privat de cel puțin un punct în plus pe tabela rezultatului final.

Pentru a treia oară în decurs de un singur an, șahiștii români au trecut cu succes dificilul lor examen în fața redutabilei reprezentative maghiare, una din cele mai puternice din lume. 13½ — 10½ la Budapesta, egalitate la Olimpiada de la Varna, 13—11 la București, de fiecare dată jucătorii români au confirmat în mod grăitor progresele înregistrate în anii din urmă de mișcarea șahistă din patria noastră.

O victorie frumoasă, încă un pas spre consacrarea definitivă a șahului românesc!

Imagini de la întâlnirea R.P. Română-R.P. Ungară

În aula Bibliotecii Centrale Universitare, la prima rundă

În întrecere: Alexandra Nicolau — Eva Karakas (sus); Fl. Gheorghiu — L. Portisch (jos)

CAMPIONUL MONDIAL RĂSPUNDE ÎNTREBĂRILOR...

— Corespondență specială de la I. ESTRIN, maestru al sportului din U.R.S.S. —

La numai câteva minute după ce la Moscova, pe scena Teatrului de Estradă, „oțelitul Tigran“ era ovacionat și îmbrățișat de entuziaștii săi suporteri, la Erevan, în orașul natal al lui Petrosian, răsunau salve de artilerie!... Noul campion mondial, acest om modest și deschis, șahist desăvârșit și strateg de înaltă finețe, își primea onorurile bine-meritate.

La două zile după încheierea sărbătorască a meciului pentru titlul mondial, la Clubul central de șah din Moscova a avut loc o conferință de presă, cu participarea a numeroși ziariști sovietici și străini. Tigran Petrosian răspundea întrebărilor.

Noul campion a spus la început că mulțumește tuturor celor care timp de două luni au urmărit cu atenție desfășurarea meciului și l-au încurajat prin mișcătoarele lor scrisori și telegrame. Petrosian a remarcat că citea cu regularitate cronicile din ziare în timpul meciului și este cu totul satisfăcut de caracterul obiectiv al comentariilor.

Tigran Petrosian a descris în amănunt pregătirea sa pentru meciul cu Mihail Botvinnik. El a acordat o deosebită atenție pregătirii fizice. Cu toate că iarna a fost foarte geroasă, el a ieșit des la plimbări pe schiuri, mai mult poate decât în toți anii precedenți la un loc... Pregătirea teoretică a fost foarte largă, dar cele mai multe dintre „armele“ pregătite au rămas nefolosite, deoarece Botvinnik s-a limitat la un repertoriu restrâns de deschideri.

În continuare, T. Petrosian a declarat: „În pregătire am apreciat creația lui Botvinnik diferit de cea dată de adversarii săi precedenți V. Smîlov și M. Tal. Am impresia că această caracterizare a mea a fost cea corectă. Smîlov și Tal, jucînd cu Botvinnik, au căutat în mod constant să ascuță lupta, considerînd că forța combinativă este punctul slab al adversarului. Este interesant că asupra acestei slăbiciuni a convenit însuși fostul campion mondial. Eu, însă, analizînd atent partidele lui Botvinnik, m-am convins că cel mai bine este să renunț la folosirea acestei așa zise slăbiciuni. În al doilea rînd, spre deosebire de Smîlov și Tal, eu am ajuns la concluzia că jucînd cu Botvinnik pot să intru fără pericole în final și să caut a-l depăși în acest stadiu al partidei.“

T. Petrosian a subliniat că lupta a avut un caracter foarte dîrz și a solicitat adversarilor întregul lor potențial. O altă trăsătură caracteristică deosebește acest meci de cele precedente: numărul sporit de partide întrerupte. Este cunoscut că energie suplimentară cere analizarea întreruperilor. Iată încă o explicație pentru faptul că spre sfîrșitul meciului, adversarii au obosit și au început să comită greșeli.

În meci au trecut examenul o serie de deschideri rar uzitate. Acea categorie de spectatori care apreciază în

gradul cel mai înalt momentele tactice ale partidei de șah au fost poate dezamăgiți... Într-adevăr, majoritatea combinațiilor au rămas „în culise“. Petrosian crede că trebuie să mai treacă încă o perioadă de timp pentru a putea aprecia în mod exact importanța creatoare a meciului.

Un ziarist a întrebat: „Cînd ați căpătat certitudinea că meciul este cîștigat?“

— „M-am convins de aceasta la încheierea celei de a 18-a partide. Și nu numai pentru motivul că atunci diferența de scor s-a urcat la două puncte. După această partidă am înțeles că Botvinnik este foarte obosit și nu mai poate continua lupta cu energia de pînă atunci. Primele semne le întrezărisem și în partida a 16-a, cînd Botvinnik n-a efectuat mutarea naturală 39.T:d4, iar apoi la întrerupere a dat în plic o mutare și mai slabă.“

O altă întrebare: „Ce ne puteți spune despre tactica luptei?“

— „Spre deosebire de predecesorii mei, nu m-am grăbit să caut refacerea handicapului cînd avantajul era de partea adversarului, ci dimpotrivă, am continuat să joc liniștit. Am considerat că egalarea scorului, după pierderea primei partide, n-ar fi însemnat nimic. Pînă la încheierea meciului mai erau multe zile de joc. Pentru mine era important doar ca Botvinnik să nu mărească la două puncte avantajul său. Cred că această manieră de joc l-a surprins pe Botvinnik și l-a scos din mînă...“

Apoi, T. Petrosian a caracterizat astfel partidele din meci: „Cea mai bună partidă a mea o consider a 5-a, deși am văzut că mulți comentatori preferă pe a 15-a, ca fiind mai unitară. Cred că un real serviciu mi-a făcut... pierderea partidei a 14-a! Noaptea întreagă, după întrerupere, și o parte din zi, le-am sacrificat pentru analize minuțioase. S-a dovedit că poziția mea era foarte grea. La reluare m-am simțit foarte obosit, am greșit și am pierdut. Abia atunci am înțeles cît de important este să ai capul limpede la partidă. Din acel moment m-am decis să folosesc

Campionul mondial pregătindu-și fișa pentru o nouă partidă...

fiecare moment liber pentru plimbări, în zilele de odihnă făceam excursii în afara orașului, am lăsat cu totul la o parte șahul. În schimb, mă antrenam foarte serios la... biliard“.

— Cum apreciați hotărîrea F.I.D.E. privind eliminarea meciurilor-revanșe?

— „Fiind direct interesat în problemă, mi-e cam greu să fiu obiectiv. Totuși consider că un meci-revanșă ar fi necesar numai atunci cînd șalengerul este numit de forurile oficiale — cum a fost cazul în 1947 — și nu desemnat printr-un ciclu întreg de competiții preliminare. În acest caz, cînd șalengerul a dovedit că nu întîmplător joacă pentru titlu, programarea unui meci suplimentar mi se pare de prisos.“

— Ce preferințe aveți în afara șahului?

— „Îmi place poezia, muzica. Preferințele mele în aceste domenii: Lermontov și Ceaikovski. Am acasă o colecție destul de numeroasă de discuri. Pot să vă spun că înainte de prima partidă am ascultat finalul simfoniei a VI-a de Ceaikovski... În continuare, mi-am corectat însă repertoriul și am revenit la vechea mea pasiune — concertul pentru pian și orchestră de Ceaikovski. Schimbarea de atmosferă mi-a folosit, se vede“.

— Ce planuri aveți pentru viitorul apropiat?

În familia lui Tigran Petrosian, toată lumea joacă șah! Și uneori campionul mondial îi este greu să țină piept „coalitiei” celor doi fii și a soției: Vartan, Mișa, Rona (de la stînga la dreapta).

Foto : I. Abramocikin (A.P.N.)

— „În acest an calendarul șahist este foarte bogat : turneul de 8 mari maeștri de la Los Angeles, unde sînt invitat

împreună cu Paul Keres, finala campionatului pe echipe al U.R.S.S., turneul internațional al Clubului central de șah

din Moscova și, bineînțeles, campionatul unional. Sper să pot lua parte la toate aceste întreceri. Depinde și de cît timp liber îmi va lăsa pregătirea aspiranturii la Facultatea de filozofie din Erevan. Subiectul tezei mele este dedicat problemelor de logică.”

Un gazetar străin a pus următoarea întrebare campionului mondial : „Ce părere aveți despre mașina cibernetică de jucat șah ?”

— „Consider că în următorii 25 de ani mașina va rămîne încă mult în urma omului, în domeniul șahului. Este necesară o muncă imensă, din partea a mai mulți mari maeștri și teoreticieni, pentru a programa o mașină care să „știe” mai bine șah ca omul...”

— Tigran Vartanovici, spuneți-ne cum ați sărbătorit victoria în meci ? — a fost ultima întrebare din acest interviu colectiv.

— „După o lungă întrerupere mi-am permis să beau două pîhărele de cîniac...” a răspuns campionul mondial. „Dar la dispoziția mea sărbătorească cred că a contribuit mai mult o scrisoare primită de la un necunoscut din Erevan, care chiar în ziua încheierii celei de a 22-a partide a devenit fericitul tată a trei băieți. El le-a dat, în cinstea mea, numele : Tigran, Vartan și Petros !...”

Și cu aceasta, conferința de presă a proaspătului campion mondial a luat sfîrșit.

Moscova, mai 1963.

NOTE TEORETICE

D. DRIMER

maestru internațional

Cum trebuie condus „atacul minorității” ?

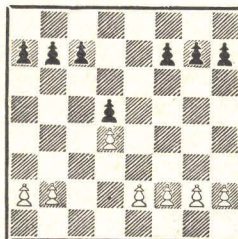
Sub denumirea „atacul minorității” este cunoscut în teoria șahistă sistemul care începe prin luarea la d5, schimbarea pionului de pe coloana „c” cu acela de pe coloana „e”, rezultînd scheletul de pioni arătat în diagrama 1.

Caracteristicile strategice ale unei astfel de poziții sînt relativ simple : 1. Atacul asupra pionului din centru combinat cu acela de pe coloana semideschisă („c” sau „e”) în vederea creării unui punct slab ; 2. Fixarea slăbiciunii de pe coloana semideschisă ; 3. Semiblocarea poziției din centru și atacul pe unul din flancuri.

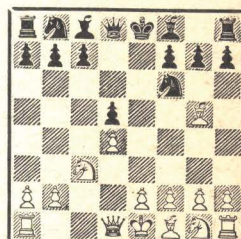
Să analizăm, ca exemplu, realizarea acestor principii de către alb într-o partidă de concurs : 1.d4 d5 2.c4 e6 3.Cc3 Cf6 4.c:d5 e:d5 (La 4...C:d5 albul obține avantaj cu 5.e4 sau 5.g3), 5.Ng5 (vezi diagrama 2) 5...c6 (Primum rezultat al atacului asupra pionului d5 a fost crearea unei „înte de atac” pe coloana semideschisă „c”) 6.e3 Ne7 7.Dc2 Cbd7 8.Nd3 0-0 9.Cf3 Te8 10.0-0 Cf8 11.Tb1 (Mutare caracteristică a atacului împotriva pionului din c6 prin amenințarea b2-b4-b5 care duce fie la slăbirea pionului d5, fie la evidențierea slăbiciunii de pe coloana „c”) 11...Cg6 12.b4 Nd6 13.b5 Nd7 14.b:c6 N:c6 15.Db3 Ne7 16.N:f6 N:f6 17.Nb5! Dd6 18.Tfc1 (Începutul fixării slăbiciunii) 18...h5 19.Ce2 h4 20.N:c6 b:c6 21.Da4 Ce7 22.Tb7 (Atacul de flanc, în spiritul celei de-a treia idei strategice) 22...a5 23.h3 Te8 24.T1b1 T:b7 25.T:b7 c5 (Pentru a se elibera de presiunea de pe flancul damei negru este nevoit să-și slăbească apărarea pionului d5 ceea ce

permite revenirea la prima idee) 26.Tb5 c:d4 27.Ce:d4 Tc8 28.Cb3 Nc3 29.D:h4 Tc4 30.g4 și albul a cîștigat (Smîslov — Keres, Moscova 1948).

1

2

Din acest exemplu se pot deduce și limitele de aplicare de către negru a posibilităților strategice ale poziției. În primul rînd, ca urmare a legării calului din f6, pionul din d5 poate fi atacat mult mai repede decît pionul din d4. În al doilea rînd, străpungerea f7-f5-f4, care ar reprezenta reciproca străpungerii b2-b4-b5, este mult mai greu de realizat din cauza controlului albului asupra diagonalei b1-h7. Această străpungere ar putea fi efectuată numai într-un final de piese grele, ca de exemplu în poziția din diagrama 3, survenită după mutarea a 17-a, în partida Foltys — Podgorny, Praga 1943.

Partida a continuat cu 18.b4 f5 19.b5 Tf6? 20.b:c6 și negrul a pierdut (20...Tg6 21.g3 T:c6 22.Db3 Df3 23.D:b7 Tac8 24. D:a7 h5 25.De7 T8c7 26.Dg5 g6 27.a4 De4 28.a5 De8 29. Tf6! Ta7 30.Df4 Rf7 31.Tb8 cedeză). În locul mutării 19... Tf6?, negrul putea juca însă 19...f4 și după 20.e:f4 putea obține egalarea fie prin 20... D:f4 21.b:c6 Dc7 fie prin 20... c:b5 și 21...Dd1. În sfârșit, prin faptul că slăbiciunile negrului de pe flancul damei sînt mai ușor de evidențiat, atacul albului este extrem de rapid în comparație cu șansele negrului pe flancul regelui.

Prin prisma acestor considerente posibilitățile strategice de contra-joc ale negrului sînt: a) să apere pionul d5 cu figurile, realizînd mai curînd sau mai tîrziu mutarea c7-c5; b) închiderea coloanei semideschise „c”, în ipoteza că albul încercînd să efectueze străpungerea b2-b4-b5 își va slăbi cîmpul c4, care va putea fi ocupat de negru; c) controlul asupra cîmpului f5, obținînd posibilitatea contraatacării pe flancul regelui și a realizării manevrei f7-f5-f4.

Pornind de la poziția din diagrama 2, negrul poate alege, următoarele planuri de dezvoltare:

I. Apărarea pionului d5 cu figurile și contra-atacul prin c7-c5:

a) 5...Ne6 6.e3 c5 7.Nb5+ Cc6 8.N:f6 g:f6 (8...D:f6 9.Da4 cu avantaj pentru alb) 9.d:c5 N:c5 10.Cge2 și albul are avantaj evident (Furman — Spasski, al XXV-lea campionat al U.R.S.S. 1958);

b) 5...Nb4 (Mutare în spiritul apărării Ragozin) 6.e3 h6 7.Nh4 g5 8.Ng3 Ce4 9.Da4+ Cc6 10.Tc1 h5 11.Nb5 N:c3+ 12.b:c3 Nd7 13.f3 C:g3 14.h:g3 a6 15.N:c6 N:c6 16.Db4 Df6 17.Ch3 0-0-0 18.Cf2 g4! 19.f4 h4 20.Rd2 h:g3 21.C:g4 Df5 22.Ce5 De4 și negrul a cîștigat (Mititelu—Ghițescu, al XV-lea campionat al R.P.R., 1962). Mai bine pentru alb ar fi fost 7.N:f6 D:f6 8.Da4+ Cc6 9.Cf3 0-0 10.Ne2 Ne6 11.0-0 a6 12.Tfc1! (După 12.Tac1 Nd6 13.Dc2 Tfd8 14.Ca4 Ce7 15.Ce5 Nc8 16.e4 Dg6 negrul a obținut egalitate în partida Boleslavski—Averbach, Zürich 1953) 12... Nd6 13.Dd1 Ce7 14.Ca4 b6 15.Cc3 Tfd8 16.Df1 cu avantaj pozițional pentru alb (Taimanov—Kotov, Zürich 1953). Față de apărarea Ragozin, se observă că albul neavînd dezvoltat calul din g1, atacul negrului prin c7-c5 pierde din eficiență din cauza posibilităților de apărare prin Cg1-e2.

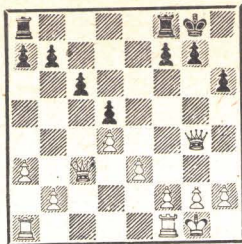
c) 5...Ne7 6.e3 0-0-0 7.Dc2 b6 (În scopul realizării mutării c7-c5 și în cazul cînd albul joacă d:c5, să se poată relua cu pionul „b”) 8.Nd3 h6 9.Nh4 c5 10.Cf3 Cc6 (Dacă 10...Ne6 11.Ce5 Cfd7 12.N:e7 D:e7 13.f4 cu avantaj pentru alb, ca în partida Flohr—Capablanca, Moscova 1936) 11.a3 Ne6 (11...c:d4 12.Cb5 cu avantaj) 12.0-0 Dd7 13.Nb5 Db7 14.Da4 Cb8 15.Ce5 a6 16.Ne2 b5 17.Dc2 Cc6 18.Tfd1 b4 19.C:c6 D:c6 20.N:f6 N:f6 21.Ca4 b:a3 22.b3! și albul a obținut avantaj (Gheorghiu—Bălănel, al XIII-lea campionat al R.P.R., 1960).

Concluzii: Ideea strategică în vederea apărării pionului d5 cu figurile, efectuînd mutarea c7-c5, nu permite egalarea, deoarece jocul de figurî al negrului nu compensează amenințarea potențială a albului de a crea un pion izolat pe coloana „d”. Varianta „b” trebuie totuși avută în vedere, datorită complexității posibilităților strategice ale negrului, deși și în acest caz, albul are mai multă libertate de manevră.

II. Apărarea pionului din d5 prin c7-c6 și ocuparea cîmpului c4:

5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 Cbd7 8.Nd3 h6 (Dacă negrul intenționează să joace cu tempo această mutare, atunci numai acum poate să o facă, căci de exemplu după 8...0-0 9.Cf3 Te8 10.0-0 h6 albul poate juca 11.Nf4! și acum la 11...Ch5 poate urma 12.C:d5, iar după 11...Cf8

3

12.Tabl Nd6 13.Ng3 De7 14.Tiel N:g3 15.h:g3 Ce4 16.b4 Cc3 17.D:c3 a6 18.a4 Nd7 19.Ce5 Tec8 20.Dc5 Dd8 21.b5 albul are avantaj, ca în partida Uhlman—Drimer, Berlin 1961) 9.Nh4 (La 9.Nf4 Ch5 10.Cge2 C:f4 11.C:f4 Nd6 cu joc egal sau 9.Nf4 Ch5 10.Ne5 C:e5 11.d:e5 d4! cu avantaj pentru negru, Kozma—Drimer, Reykjavik 1957) 9... 0-0 11.Cf3 Te8 12.0-0 Ce4 13.N:e7 D:e7 14.Tabl a5 15.a3 Cd6 16.b4 a:b4 17.a:b4 b5! 18.Cd2 Cc4 19.Ta1 T:a1 20.T:a1 Cb6 21.Cb3 Dg5 22.Ce2? T:e3 23.N:c4 C:c4 24.h4 Dg4 și negrul a cîștigat (Zita—Drimer, Balatonfüred, 1959).

Albul poate însă juca mai bine ținînd seama că prin mutarea h6 negrul și-a creat o marcă de atac pe flancul regelui. Astfel la mutarea a 12-a poate răspunde cu 12.0-0-0 și la 12...Ce4 13.N:e4!! N:h4 (13...d:e4 14.D:e4 și negrul pierde un pion fără compensație) 14.Nd3 Ne7 15.Rb1 Cf8 16.h3 Ne6 17.g4 c5? (a6) 18.Nb5! cu avantaj pentru alb (Mititelu—Drimer, 1959).

Ideea mutării N:e4 pune sub semnul întrebării întregul plan strategic ales de negru. Este important de arătat că negrul nu are timp să-și realizeze manevra Cf6-e4-d6 fără mutarea h6. Astfel după 5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 0-0 8.Nd3 Cbd7 9.Cf3 Te8 10.0-0 Cf8 albul joacă 11.Tabl! (Merită a fi luată în considerare și varianta 11.N:f6 N:f6 12.b4 Ng4 13.Cd2 Te8 14.Nf5 N:f5 15.D:f5 Ne7 16.Tabl a6 17.a4 întilnită în partida Euwe—Guimard, New York 1951, cu avantaj pentru alb) 11...Ce4 (Alte mutări duc la dezavantaj și mai repede. De exemplu: a) 11...Ng4 12.Cd2! Nh5 13.Tiel Ng6 14.N:g6 Cg6 15. N:f6 N:f6 16.b4; b) 11...Cg4 2.N:e7 D:e7 13.b4 a6 14.a4; c) 11...Ch5 12.N:e7 13.b4 g5 14.b5 g4 15.Cd2 Nd7 16. Tfcl 12.N:e7 D:e7 13.b4 ajungîndu-se la poziția din partida Smislov—Keres.

Controlul asupra cîmpului c4 poate fi realizat de negru prin manevra Cb8-d7-b6. Astfel după 5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 Cbd7 7.Nd3 negrul poate încerca 7...Cb6 8.Cf3 Ch5 9.N:e7 D:e7 Korcinoi—Bronstein, 1959) însă după 10.0-0 g6 11.Tfe1 0-0 (11...Ne6 12.e4 d:e4 13.C:e4 0-0 14.Cc5 Cg7 15.b4 Cd5 16.Db2 cu avantaj pentru alb) 12.Ce5 Cg7 13.f4 Nf5 14.g4 negrul este în defensivă (Vutkevici—Drimer, Vranjska Banya 1957).

În concluzie, variantele legate de ocuparea cîmpului c4 duc la un joc de apărare greu pentru negru, deoarece prin deplasarea pieselor pe flancul regelui, albul cu mai mult spațiu de maveră, are posibilitatea să declanșeze rapid un atac de flanc.

III. Ocuparea de către negru a diagonalei b1-h7:

III/1 5...c6 6.e3 h6 (În partida Korcinoi—Prins, Haga 1962 s-a încercat 6...Db6, însă după 7.N:f6 D:b2 8.Dcl D:c1+ 9.T:c1 g:f6 10.C:d5 c:d5 11.T:c8+ Rd7 12.Tc1 Nb4+ 13.Rd1 Cc6 14.Nb5 a6 15.N:c6 b:c6 16.Ce2 albul are un final superior) 7.Nh4 Nf5 8.Df3 Db6 (După 8...Ng6 9. N:f6 D:f6 10.D:f6 g:f6 11.Cge2 Nd6 12.g3 Cd7 13.Cf4 albul are avantaj) 9.D:f5 D:b2 10.Dc8+ Re7 11.Tb1! (În partida Smislov—Pachman, Olimpiada 1956, s-a jucat 11.C:d5+ c:d5 12.Dcl Db4+ 13.Re2 și după 13...g5 14.Ng3 Ce4 negrul ar fi putut obține avantaj) 11...D:c3+ 12.Rd1 g5 13.Ng3 (După 13.T:b7+ Cbd7 14.D:a8 Ce4! 15.Cf3 Da1+ negrul are cel puțin joc egal, conform analizei lui Smislov) 13...Ce4 (Slab ar fi 13...Ng7 14.Dc7+ Cbd7 15.Nd6+ Re6 16.Nb4) 14.Cf3 Ng7 15.T:b7+ Rf6 16.Ne5+ Rg6 17. Ch4+! g:h4 (17...Rh7 18.Df5+ sau la 17... Rh5 18. Ne2+) 18.De6+! (Un sacrificiu de damă care nu poate fi acceptat, deoarece urmează 18...f:e6 19.T:g7+ Rf5 20.g4+ h:g3 21.Nh3 mat). Acum negrul este pierdut (analiza Dr. Euwe): III/1 a. 18...f6 19.Df7+ Rf5 20.g4+ R:g4 (h:g3 20.Nh3+) 21.f3+ R:f3 22.Dh5+ urmat de De2 mat; III/1 b. 18...Nf6 19.D:f7+ Rf5 20.g4+ h:g3 21.Nh3+ Rg5 22.Nf4+ Rh4 23.h:g3+ urmat de mat; III/1 c. 18...Cf6 19.D:f7+ Rf5 20.g4+ Re4 21.Dg6+ Rf3 22.Df5 mat sau 19...Rg5 20.Nf4+ Rf5 și g4+ etc.

III/2. Aducerea nebulului pe diagonala b1-h7 s-a încercat de autor și după mutările: 5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 prin mutarea 7...Ng4. A urmat 8.Cge2 (8.Nd3 Cbd7 8. Cge2 Nh5 9.Cf4 Ng6 10.C:g6 h:g6 11.0-0-0 Cf8 13.Da4 Ce6 14.h4 Rf8! 15.Rb1 Rg8 16.Dc2 a5 17.De2 a4 18.N:f6 N:f6 19.Dg4 a3 20.b3 c5 21.h5 g5 22.Nf5 Ta6 cu avantaj pentru negru, T. Popa—Drimer, campionatul R.P.R. 1957) 8...Nh5

9.Cf4 Ng6 10.C:g6 h:g6 11.Nd3 Cbd7 12.0—0—0 Cf8 13.Nf4! (Aducerea nebulului pe diagonala h2—b8 scoate în evidență slăbiciunea flancului regelui) 13...Ce6 14.Ne5 Da5 15.Rb1 0—0—0 16.h3 Nd6 17.f4 Rb8 18.Thf1 Cc7 19.Tc1 Cfe8 20.Tf2 Td7 21.Ca4 și albul a obținut avantaj (Portisch—Drimer, Budapesta 1961);

III/3. După 5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 Cbd7 8.Nd3 negrul poate realiza schimbul nebulului din d3 prin 8...Cf8 9.Cf3 Ce6 10.Nh4 g6 11.0—0 Cg7 12.b4! a6 (12...N:b4? 13.N:f6 D:f6 14.C:d5 c:d5 15.Da5+) 13.Tab1 (Această mutare este mai activă decât 13.N:f6 N:f6 14.a4 Nf5 15.b5 0—0 16.b:c6 b:c6 și negrul a obținut în cele din urmă egalitatea în partida Botvinnik—Keres, Moscova 1941) 13...Nf5 14.a4 N:d3 15.D:d3, albul avînd avantaj (analiza lui Pachman);

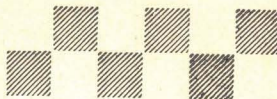
III/4. Intrucît schimbarea nebulului de cîmpuri albe necesită pierderea a mai multor timpi, au apărut variantele legate de interferarea diagonalei b1—h7 prin ocuparea cîmpului e4. Astfel după 5...Ne7 6.e3 c6 7.Nd3 negrul joacă 7...h6 8.Nh4 Ce4 și acum 9.N:e7 D:e7 10.Cge2 Nf5 11.Cg3 C:g3 12.h:g3 (mutarea 7...h6 apare acum ca un câștig de tempo împotriva atacului alb pe coloana h) 12...N:d3 13.D:d3 Cd7 14.g4 0—0—0 15.0—0 Rb8 16.Rb1 Cf6 17.f3 The8 cu joc egal.

În partida Mititelu—Drimer, campionatul R.P.R. 1962, s-a jucat 5...Ne7 6.e3 c6 7.Nd3 Ce4 8.Nf4 Nf5 9.Dc2 Da5 10.Cge2 C:c3 11.b:c3 N:d3 12.D:d3 Da6, de asemenea cu joc egal;

III/5. În analizele lui L. Pachman se indică ca o cale de obținerea egalității prin realizarea mutării f7—f5. Astfel după 5...Ne7 6.e3 c6 7.Dc2 Cbd7 8.Nd3 Ch5 9.N:e7 D:e7 10.Cge2 g6 11.0—0 f5 12.Tf1 0—0 13.Tab1 Dg5 14.Cg3 Cdf6 15.f4 Dh6 16.C:h5 D:h5 17.b4 Nd7 cu joc egal. Partida Kottnauer—Pachman, Praga 1946, a continuat cu 18.Ca4 Tae8 19.Cc5 Nc8 20.Ne2 Cg4 21.N:g4 f:g4 22.Df2 g5! 23.Tbcl g:f4 24.e:f4 Df5 25.T:e8 T:e8 26.Tel T:e1+ 27.D:e1 D:f4 28.De8+ Df8 remiză.

În concluzia acestei idei strategice se poate afirma că negrul poate obține egalitatea în variantele III/4 și eventual III/5, realizînd în prima o rapidă angajare în centru și schimbarea calului din c3, iar în a doua provocînd amenințarea f7—f5—f4.

Albul poate obține avantaj prin atacul minorității cînd reușește să realizeze mutarea b2—b4, într-un final de D + 2T + C contra D + 2T + N sau D + 2T + N + C împotriva D + 2N + T + C. În acest sens contrajocul negrului trebuie să fie îndreptat spre schimbarea rapidă fie a calului din c3 și a nebulului din d3, fie a perechii de cai. Trebuie remarcat că rolul deosebit al perechii de cai rezultă din caracterul semiblocat al poziției. Ca ordine de mutări, varianta III/4 este oarecum forțată din cauza amenințării albului din varianta B, legate de rocada mare și din varianta II/1 în legătură cu schimbul pe e4.

PARTIDE

DIN PARTIDELE MARILOR MAESTRI

Keres și Mikenas sînt vechi adversari la tabla de șah, dar în același timp prieteni și colaboratori în domeniul analizei. Primele lor întîlniri datează de un sfert de secol, dar deși anii au trecut partidele pe care le joacă împreună sînt întotdeauna interesante, poate datorită înclinației comune spre jocul de combinație și originalității concepțiilor fiecăruia.

Partida care urmează nu este strălucitoare. Ea constituie însă un exemplu foarte instructiv de joc modern pozițional-combinativ, care scoate în evidență importanța consecvenței și a constanței în realizarea ideilor strategice și tactice.

APĂRAREA GRÜNFELD

P. Keres

V. Mikenas

Campionatul U.R.S.S. pe echipe, 1962

1.d2—d4
2.c2—c4
3.Cb1—c3
4.Cg1—f3
5.e2—e3
6.c4:d5
7.Nf1—c4
8.b2:c3
9.0—0
10.Dd1—e2

Cg8—f6
g7—g6
d7—d5
Nf8—g7
0—0
Cf6:d5
Cd5:c3
e7—c5
Dd8—c7
Cb8—c6

În partida Keres—Matich, Varna 1962 (Rev. de Șab) s-a jucat 10...b6. Mutarea lui Mikenas este mai precisă, deoarece acum la 11. Td1 poate urma mutarea neplăcută 11...Ng4.

11.Nc1—a3
12.Nc4—d3
13.Cf3—d2

Cc6—a5
b7—b6

Planul strategic al albului este de a ataca pionul c5 și a sili fie schimbul la d4, fie înaintarea c5—c4, pentru a elibera diagonala nebulului a3 și a consolida centrul.

13....
14.Cd2—e4
15.f2—f3

Nc8—b7
De7—c6
De6—a4

O mutare originală care creează dificultăți în calea pionului alb.

16.Na3—b2

Da4—c6?

O curioasă lipsă de consecvență, cauzată — probabil — de faptul că negrul n-a văzut că după 16...c:d4 17.Nb5 se poate juca 17...d3! 18.D:d3 N:e4 19.f:e4 Tad8 20.D:d8 D:d5 21.Dd2 Cc4 22.De2 Dc6 cu o poziție bună. Retragerea damei face ca originala manevră Da4 să devină o simplă pierdere de timp. Acum albul preia definitiv inițiativa.

17.Ta1—b1

c5—c4

Deși nu constituie o greșeală directă, mutarea aceasta are defectul de a absolvi pe alb de necesitatea de a depune eforturi pentru realizarea planului său strategic. În astfel de poziții tensiunea în centru trebuie menținută cît mai mult timp posibil și lichidată numai sub presiunea directă a adversarului. De aceea era de preferat 17...Tfd8.

18.Nd3—c2
19.Nb2—a3
20.e3:d4

e7—e5
e5:d4

Nu merge 20.N:f8 din cauza d4—d3. Negrul speră să obțină cu ajutorul acestui schimb intermediar, oarecare contraajoc pe coloana „e”.

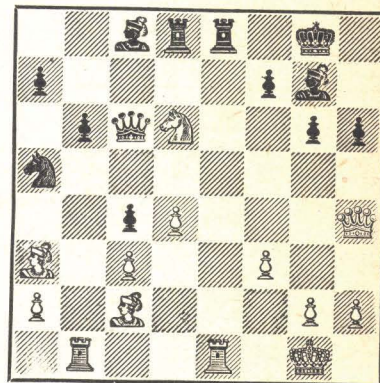
20....
21.De2—f2
22.Tf1—e1

Tf8—c8
Ta8—d8

Acum se văd clar urmările dispariției tensiunii în centru. Toate figurile albe ocupă poziții excelente în vederea unui atac pe flancul regelui. Ca singură compensație negrul are cîmpul d5, dar calul care ar trebui să-l ocupe n-are posibilități reale de a ajunge acolo.

22....
23.Df2—h4
24.Cc4—d6!

Nb7—c8
h7—h6

Ca de obicei în partidele lui Keres, concretizarea avantajului pozițional se face pe cale combinativă. Nu dădea rezul-te 24.Ne7 din cauza 24...g5! 25.C:g5 T:e7 26.T:e7 h:g5 și nu se vede cum poate continua albul atacul.

24...
25.Tb1:e1

Te8:e1+
Td8:f8?

Ca și Keres, Mikenas este un jucător de atac și nu se simte bine în poziții în care trebuie să se apere. Un Lasker ar fi pus în discuție corectitudinea combinației albului jucînd 25...T:d6! 26.N:d5 D:d6 27.Te8+ Rb7 28.T:c8 De6! amenințînd turnul din c8 și șahul la e3. Albul ar fi putut continua 29.Tc7! De3+ 30.Rf1 Dc1+ 31.De1 D:c2 32.T:f7 păstrînd șanse mai bune, dar în orice caz negrul ar fi avut posibilități mari de apărare, în timp ce după mutarea efectuată în partidă albul cîștigă ușor.

26.Te1—e7
27.Te7:a7

Nc8—e6

și

FINALURI

Un pion nu strică, mai ales dacă se păstrează și toate celelalte avantaje...

27...
28.Dh4—e7

Ne6—d5
Nd5—e6

Nu salva nici 28...Ta8 29.T:a8+ D:a8
30.Ne4 și albul câștigă ușor. Scopul ultimei mu-
tări a negrului este de a putea răspunde la

29.N:g6 cu 29...Da4, obținând oarecare contra-
șanse, dar albul are alte posibilități de con-
tinuare a atacului.

29.h2—h4!
30.Nc2—e4
31.g2—g4
32.Cd6:f7!

De6—d5
Dd5—h5
Ne6:g4

Negrul cedează

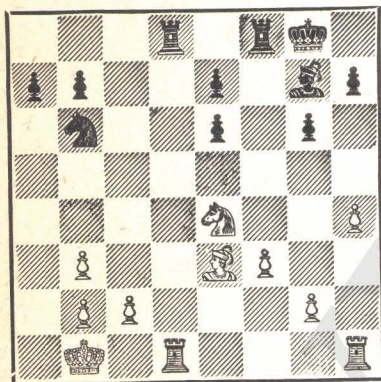
Turneul de selecție din Capitală

125. APĂRAREA SICILIANĂ

M. Pavlov

D. Drimer

1.e4 c5 2.Cf3 d6 3.d4 c:d4 4.C:d4 Cf6
5.Cc3 g6 (Negrul alege vechea va-
riantă a dragonului, având în vedere
o linie mai nouă de joc adoptată de
maestrii sovietici) 6.f3 Ng7 7.Ne3 0—0
8.Nc4 Cc6 9.Dd2 (Un plan de joc re-
comandat de Rauzer încă de acum
30 de ani) 9...Cd7?! (Cu scopul de a o-
cupa cîmpul c4 și de a schimba ne-
bunul alb din b3) 10.h4! Cb6 11.Nb3
Ca5 12.Dd3! (Această mutare, jucată
de R. Fischer în partida cu Purevjab
la Olimpiada de la Varna, pune în
discuție întreg sistemul ales de negru.
Mai slab este 12.De2 după care negrul
prin 12...a6 și 13...e5 amenință cîști-
gul unei figuri, Pavlov—Honfi, Bucu-
rești 1962) 12...C:b3! (Mai bine decît
12...Nd7 13.h5 Tc8 14.h:g6 h:g6 15.
0—0—0 cu atac puternic) 13.a:b3 d5?!

(S-ar părea că după schimbul nebu-
nului din b3 și efectuarea mutării eli-
beratoare d6—d5 negrul ar fi înlăturat
principalele greutăți. Cu toate acestea,
poziția sa nu este de învidiat) 14.
Cde2! (La 14.Cb5 Ne6 cu contrajoc
puternic, Schmidt—Gufeld, Marianske
Lazne 1962) 14...Ne6 15.0—0 d:e4
(Forțat) 16.D:e4 Dc7! (Cea mai bună
continuare; la 16...Dc8 urmează 17.h5
și 18.Dh4!) 17.Cd4! Nc8 (După 17...
Nd7 18.D:e7 Te8 19.Dg5 cu avantaj
material pentru alb) 18.Cdb5! (O dată
lichidată tensiunea din centru în fa-
voarea albului, calul poate veni la
b5) 18...De5 19.Rb1 (Cu amenințarea

20.C:a7 și după schimbul damelor
N:b6) 19...D:e4 20.C:e4 Nf5 21. Cg3!
Ne6 22.Cc7! Ta8 23.C:e6 f:e6 24.Ce4!
(Inercarea negrului de a obține con-
trașanse nu a reușit. Strategic pozi-
ția albului este câștigată. Vezi diagra-
ma). 24...Cd5 25.N:a7 b6 26.Cg5 Td6 27.
C:e6 Ta8 28.T:d5 T:d5 29.Cc7 T:a7 30.
C:d5 și după cîteva mutări negrul a
cedat.

126. APĂRAREA SICILIANĂ

V. Ciociltea

M. Pavlov

1.e4 c5 2.Cf3 Cc6 3.d4 c:d4 4.C:d4
Cf6 5.Cc3 d6 6.Nc4 Nd7 7.Nb3 g6 8.Ne3
Ng7 9.f3 0—0 10.Dd2 (Prin interveție
de mutări s-a ajuns la o poziție cu-
noscută din varianta dragonului) 10...
Tac8 11. 0—0—0 Ce5 12.g4! (O mutare
absolut necesară; la 12.h4 urma 12...
h5! și negrul are posibilități mari de
apărare și contraatac) 12...Cc4 13.N:c4
T:c4 14.h4 b5?! (Partida a luat de la în-
ceput un caracter tăios. Acum negrul
oferă un pion pentru a obține contra-
atac pe flancul damei. Era totuși mai
bine 14...Da5 15.Cb3 Da6 16.h5 Tfc8!)
15.Cd:b5 N:b5 16.C:b5 Db8! (Singura
posibilitate de contraatac; acum la
17.C:a7 urmează 17...Ce4! iar la 17.
Cd4 Tfc8, cu șanse bune de atac pen-
tru negru) 17.Da5 Tfc8 18.Td2 a6?! 19.
D:a6 d5 20.c3? (Negrul a sacrificat doi
pioni pentru atac, aducînd partida în-
tr-o poziție extrem de tăioasă. Albul
greșește acum și nu observă conti-
nuarea care l-ar fi dus la victorie:
20.b3!, la care ar fi putut urma 20...
De5? 21.Nd4! sau 20...Tc6 21.Da4 Dg3
22.Ca7 D:f3 23.C:c6! Ce4 24.Tae1 și
nu se mai vede o continuare bună de
atac pentru negru. La 24...Nc3 25.Ce7+
Rf8 26.C:e8 cu mare avantaj material
pentru alb) 20...Dg3! (Cu aceasta con-
trașansele negrului devin foarte pu-
ternice) 21.Ca3 Tc6 (La 21...D:f3 22.
C:c4 Dh1+ 23.Td1 și se pierde tur-
nul c8) 22. De2 d:e4 23.Tf1 e:f3 24.
D:f3 D:f3 25.T:f3 C:g4 26.Cc2 și la pro-
punerea negrului partida s-a încheiat
remiză.

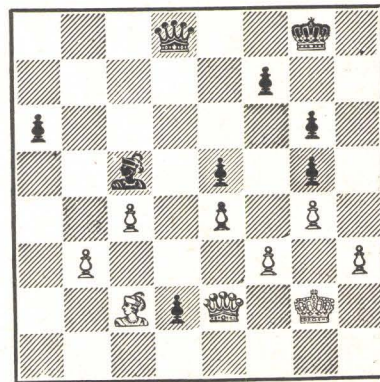
Comentarii de M. Pavlov
maestru al sportului

127. APĂRAREA SPANIOLĂ

V. Ciociltea

Th. Ghișescu

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4
Cf6 5.0—0 Ne7 6.De2 (O continuare mai
rar folosită la mutarea a 6-a. De o-
bicei De2 se joacă la mutarea a 5-a
și are ca scop împiedicarea variantei
deschise: 5.0—0 Ce4) 6...b5 7.Nb3 d6
8.c3 Ca5 9.Nc2 c5 10.d3 (Prea modest.
Mai energic era 10.d4, ceea ce justi-
fică și mutarea următoare a albului.
Continuarea aleasă de alb este înso-
țită de pierderi importante de tem-
pouri față de varianta clasică cu
pionul la d3, în care nu se simte
necesitatea prezenței damei la f2)
10...0—0 11.Td1 Te8 12.Cbd2 Nf8 13.
Cf1 d5!? (Este negrul suficient de
bine pregătit pentru această înaintare
de care depinde întreaga partidă? Se
pare că da. La 14.d:e5 D:e5 15.Ce3
Dc1 16.d4 și albul obține un ușor a-
vantaj, dar după 14...Cd5 nu mai
este posibilă înaintarea d4 și se con-
stată că dama albă stă rău la e2.
Acum se vede că pentru structura de
pioni ai albului era mai indicat ca
turnul să se afle la el și nu la d1)
14.Ng5 d4 (Un mare succes pentru
negrul! Atît turnul din d1 cît și ne-
bunul din c2 ocupă poziții lipsite de
orice sens strategic) 15.c:d4 c:d4 16.
Tac1 h6 17.Nd2 Nd7 18.h3? (Mai bună
era încercarea 18.a3, urmată de 19.b4
și 20.Nb3 cu contraacțiune pe flancul
damei) 18...b4! (Cu aceasta se împie-
dică orice posibilitate de a acționa pe
flancul damei) 19.C3h2 Tc8 20.g4 Ch7
(Se amenință 21.g5. Atacul alb este
ușor combătut prin schimbarea piese-
lor atacatoare) 21.Cf3 Cg5 22.C:g5
h:g5 (Pionii negri puternic susținuți

sufocă poziția albului) 23.Ne1 Te6 24.
Nb1 (Riposta necesară împotriva 24...
Tec6) 24...Na4! (Fixează și mai pu-
ternic poziția albului) 25.b3 Nd7 26.
T:c8 N:c8 27.Cd2 Cc6 (În drum spre
c3!) 28.Cc4 Ca7 29.Nc2 Cb5 30.Rg2 Nc5
31.Ta1 Cc3 32.Df1 Nb7 33.f3 g6 (Lipsa
de mutări a albului este evidentă; el
încearcă să iasă din pasivitatea la
care l-a obligat adversarul) 34.a3!?
b:a3 35.N:c3 d:c3 36.C:a3 Nc6 37.Cc4
Nb5 38.De2 N:c4 (Elimină și ultima
piesă mai activă a albului. Nebunii de
culori diferite nu-i ușurează de loc po-
ziția) 39.d:c4 (Considerațiile pozițio-
nale nu pot dovedi că era mai indicat
schimbul cu pionul „b”, deoarece în-

trărea damei pe cîmpul d4 și a turului la b6 ar fi avut aceleași efecte în legătură cu poziția expusă a regelui a/b și pionul liber din c3) 39... **Td6 40.Td1 Td2 41.T:d2 c:d2** (Și iată că pionul „d” are efect decisiv și în ultima fază a partidei (Vezi diagrama). Aici albul a jucat **42.b4** și după **42...N:b4 43.c5** a cedat, dar nu acesta este lucrul cel mai interesant. Este evi-

dent că în poziția din diagramă (pag. 103) era greu de suportat varianta: **42. Nd1 Dd4 43.Df1 De3 44.Nc2 De1 45. Nd1 Rf8 46.Nc2 Re7 47.Nd1 Rd6 48. Dd3+ Rc7 49.Df1** (Înapoi la apărarea cîmpului g1) **49...Rb6 50.Ne2 Ra5 51. Nd1 Rb4** și înaintarea decisivă a regelui se încheie.

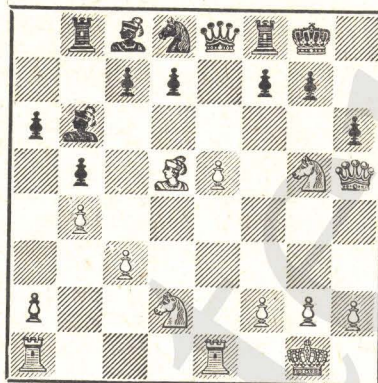
M. R.

De peste hotare

128. PARTIDA SPANIOLA

Parma Velimirovici
Jucată la Vranjska Banja
(Iugoslavia)
în calificare pentru turneele zonale
1963

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.0-0 b5 6.Nb3 Nc5!? (La turneele din ultimul timp se observă o tendință de a „reînvia” dezvoltarea ne-bunului la c5 în Spaniolă. Probabil că lucrul acesta este cel mai bine să fie făcut direct, prin **3...Nc5**, înainte ca albul mobilizîndu-și forțele să aibă posibilitatea de a trage folos din poziția expusă a ne-bunului, ca de exemplu în cunoscuta apărare a lui Möller) **7.c3** (Mai energic este **7.C:e5**) **7...0-0?** (Această mutare „naturală” de dezvoltare se dovedește a fi greșită. Negrul ar fi trebuit să ia măsuri pentru a preveni atacul albului în centru, de exemplu prin **Nb6** și **De7**, ca în Italiană închisă) **8.d4 Nb6 9.d:e5 C:e4 10.Nd5 Cc5 11.Ng5 De8 12.Te1 Tb8 13.b4 Cc6 14.Cbd2** (Cu mutări simple albul a obținut o puternică poziție de atac, ceea ce demonstrează în mod evident că schema de dezvoltare a negrului nu este bună) **14...C:g5** (la **14...h6** ar fi urmat frumos **15.Nf6!**) **15.C:g5 h6 16.Dh5! Cd8** (Vezi diagrama. Dacă negrul fa calul, atunci după **17.Ce4** survin variante asemănătoare celor din

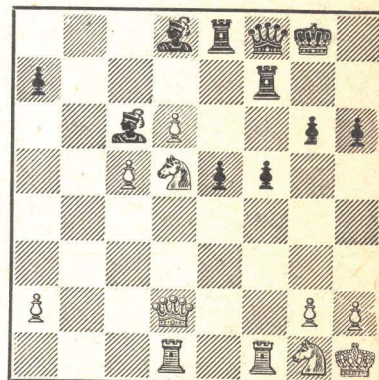
faptului că păstrează atacul) **22...Ce6 23.Df5 Nd7 24.Nb3 Tbe8 25.h4! Te7?** (Era mai bine **25...Nc6** urmat de **Cd8**) **26.Nc2! g6 27.Df6 Tee8 28.h5 Cg7 29. T:e8 C:e8 30.Dg5 Cg7 31.h:g6 f:g6 32.Nb3+ Rh7 33.Dh4+ Ch5** și negrul a cedat deoarece urmează **De7+**.

131. APĂRAREA ALEHIN

R. Fischer H. Berliner
Campionatul S.U.A., 1963

1. e4 Cf6 2.e5 Cd5 3.d4 d6 4.c4 Cb6 5.e:d6 c:d6 (Mai obișnuită este reluarea cu pionul „e”, de ex. **6. Cc3 Cc6 7. Ne3 Ne7 8. Nd3 0-0 9. Cge2 Ng4 10. 0-0** și albul are un mic avantaj. Reluarea cu pionul „c” a fost jucată cu succes de Korcinoi în ultimul timp) **6. Cc3 g6 7. Nd3** (Fischer aplică din nou sistemul pe care l-a aplicat într-o altă partidă cu același adversar, în 1961. Împotriva lui Korcinoi s-a jucat **7. Cf3 Ng7 8. h3 0-0 9. Ne2 Cc6 10. 0-0** și albul are avantaj în centru, de ex. **10...d5 11. c5 Cc4 12. b3 Ca5 13. Ne3 b6 14. c:b6 a:b6 15. Tc1, Averbach—Korcinoi, Moscova 1960; sau 10...e5 11. Ng5 Dd7 12. d:e5 d:e5 13. D:d7 C:d7 14. Td1** cu avantaj, Șerbakov—Korcinoi, 1959. Într-o partidă mai veche Yates—Alehin, Dresda 1926, s-a jucat **7. Ne3 Ng7 8. Cf3 Cc6 9. h3 0-0 10. Dd2** cu joc mai bun pentru alb) **7...Ng7 8. Cge2 Cc6 9. Ne3 0-0 10. 0-0 e5 11. d5 Cb4** (În partidă Fischer—

Berliner din 1961, despre care am amintit mai sus, s-a jucat mai slab **11...Ce7 12. b3 Cd7 13. Ce4 Cf5 14. Ng5 f6 15. Nd2 Cc5 16. C:c5 d:c5 17. N:f5 N:f5 18. f4** cu avantaj pentru alb. Jucînd **Cc6—b4**, negrul urmărește ca prin schimbul ne-bunului din d3 să îngreueze înaintarea majorității de pioni a albului pe flancul damei prin contraatacul asupra punctului c4) **12. b3 C:d3 13. D:d3 Cd7 14. Dd2!?** **f5?** (Negrul nu folosește inexactitatea comisă de adversar. Trebuia jucat **14...e4!** și dacă **15. f4** atunci **e:f3** obținînd contrajoc) **15. f4 b6 16. Td1 Cf6** (Din punct de vedere strategic această mutare este greșită, deoarece permite albului să-și pună în mișcare majoritatea de pioni pe flancul damei. Mai prudent era **16...Na6**, deși și în acest caz albul stă mai bine) **17. f:e5 d:e5 18. Ng5!?** (Era de considerat înaintarea imediată **18. b4 Cg4 19. Ng5**, deoarece acum negrul are posibilitatea de a se degaja) **18...Nd7 19. Rh1 Tf7! 20. Cg1 Df8 21. d6** (Nu era bine **21. Cf3** din cauza **21...Ce4!**) **22. Dc1 C:c3 23. D:c3 e4 24. Cd4 h6** și avantajul este de partea negrului) **21...Nc6?** (Permite albului să-și pună în cele din urmă în mișcare majoritatea de pioni de pe aripa damei. Era indicat **21...h6!** **N:f6 N:f6** și nu merge **23. b4** din cauza **23...Tc8**, iar la **23. Cd5** urmează **Ng5**) **22. b4 h6 23. N:f6 N:f6 24. c5 b:c5 25. b:c5 Te8 26. Cd5 Nd8** (Vezi diagrama)

27. De2 (Aci se putea juca și **27. Cb4**, de ex. **27...Na5 28. C:c6! N:d2 29. T:d2** și cei doi pioni liberi susținuți de cai albi trebuie să decidă. Fischer preferă o metodă mai liniștită) **27...Na8** (Reshevsky a propus aci **27...Te6!** cu intenția de a bloca pionii prin **De8** cu amenințarea **Nb5**, și dacă **28. Cf4** atunci **28...Te8 29. C:g6! Dg7!** și se pierde calul) **28. Db5 Rg7 29. Dc4 f4?** (După aceasta negrul pierde repede. Poziția sa era oricum mai slabă, deoarece în timp ce pionii albului reprezintă o amenințare reală, majoritatea negrului pe flancul regelui este ca și inexistentă, deoarece, așa cum se vede și din partidă, înaintarea ei este legată de primejdii tactice) **30. c6! D:d6 31.**

PE SCURT!

129. PARTIDA SCOȚIANĂ

Nemet Gligorici
Campionatul R.S.F. Iugoslavia 1963

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Cc3 Cf6 4.d4 e:d4 5.C:d4 Nb4 6.C:c6 b:c6 7.Nd3 d5 8.e:d5 c:d5 9.0-0 0-0 10.Ng5 c6 11.Cc2 Te8 12. Cd4 Dd6 13.Dc1 Ce4 14.c3 Nc5 15.Nc3 Nb6 16.Cc2 Cc5 17.N:c5 N:c5 18.De2? g6 19.Tae1 Nd7 20.Rh1 Nb6 21.Dd2 Ne7 22.Cg3 c5 23. T:e8+ T:c8 24.Te1 Tb8! 25.Ne2 Ne6 26.Td1 c4! 27.Nf3 Db6 28.Tb1 Ne5 29.De2? N:c3 30.b3 Ng7 31.Td1 c:b3 32.a:b3 D:b3 33.h4 Dc4 34.De3 D:h4+ 35.Rg1 Da4 36. Tc1 Dd4 și albul cedează.

130. INDIANA REGELUI

Gligorici Minici
Campionatul R.S.F. Iugoslavia 1963

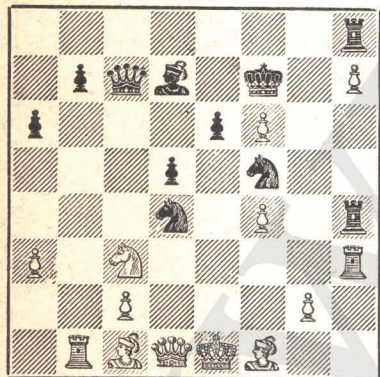
1.d4 Cf6 2.e4 d6 3.Cc3 g6 4.Cf3 Ng7 5.g3 0-0 6.Ng2 Cbd7 7.0-0 e5 8.e4 c6 9.h3 Da5 10.Ne3 e:d4 11.C:d4 Cb6 12.Dd3 Da6 13. b3 d5 14.Dc2! c5 15.e:d5 c:d4 16.N:d4 Td8 17.Tfd1 Nf5 18.Dd2 Ce8? 19.g4 N:d4 20.D:d4 Nd7 21.c5 Cc8 22.d6 Nc6 23.Ce4 Td7? 24.De5! Ce:d6 25.C:d6 C:d6 26.T:d6 T:d6 27.c:d6 Te8 28.Dd4 N:g2 29.R:g2 Tg8 30.Td1 D:a2 31.Df6 Da5 32.d7 Dc7 33.Dc7 h6 34.b4 a6 35.Td6 b6 36.h4! a5 37.b5 a4 38.h5 g:h5 39.g5 Db7+ 40. Rg1 Dc7 și negrul a cedat fără să mai aștepte răspunsul albului.

C:f4! D:c6 (31...Df8 32. Cd5) 32. Ch5+ Rh8 33. D:c6 N:c6 34. T:f7 g:h5 35. Td6 Ne4 36. T:h6+ Rg8 37. T:a7 Ng5 38. T:h5 Ne3 39. Td7 Nd4 40. Ce2 Tf8 41. Tg5+ Rh8 42. h4 Na1 43. Cg3 Na8 44. Td6 Rh7 45. Cf5 negrul cedează.

132. APĂRAREA FRANCEZA

L. Schmid Diaz del Corral
Turneul „Clare Benedict“ Lucerna
1963

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Cc3 Nb4 4. e5 c5 5. a3 N:c3+ (Încercările făcute cu 5. Na5, mai ales de Botvinnik, nu au dat satisfacție deoarece negrul pare să capete o partidă dificilă. Mutarea din text este considerată ca având șanse de egalare) 6. b:c3 Ce7 7. Dg4 (Mai ofensivă decât celelalte continuări teoretice a4, f4, d:c5, Nd3 sau Cf3) 7...c:d4 (Creează complicații care duc la o partidă extrem de vie și interesantă) 8.D:g7 Tg8 9. D:h7 Dc7 (Intr-o partidă Alexander—Botvinnik, meci Anglia—U.R.S.S 1946, s-a jucat 9. Da5 10. Tb1 D:c3+ 11. Nd2 Dc7 12. f4 Cc6 13. Cf3 Nd7 14. Cg5! și albul stă mai bine) 10.Ce2 Cc6 (10...D:e5 11. c:d4 și albul păstrează pionul în plus cu poziție consolidată) 11. f4 Nd7 (Conturează planul negrului: rocada mare și izolarea damei albe cu Cf5) 12. Dd3 d:c3 (Se amenința c:d4) 13. C:c3 (Împiedică rocada mare a negrului la care ar urma 14. Cb5 urmat de Cd6) 13...a6 14. Tb1! Tc8 (Iar nu mergea 14...0—0? 15. D:a6!) 15. h4! (Pe de o parte dezvoltă mai rapid turnul h1 și creează o amenințare importantă prin avansarea pionului h) 15...Cf5 16. Th3 f6! (Negrul caută să-și creeze contrașanse. Mutarea din text urmărește activizarea turnurilor negre) 17.e:f6 Rf7 18.h5 Tg4 19.h6! (Altminteri după 19...Th8 pionul ar

fi stopat și apoi ușor capturat) 19...Ccd4 20. h7 Th8 21. Dd1! Acum se vede ce bine este postat turnul alb la h3) 21...Th4! (Poziția albului face o impresie nesigură cu regele la mijloc și pionii f6 și h7 stopați. La 22. T:h4 D:c3+ și câștigă; vezi diagrama) 22. T:b7!! (O replică neașteptată) 22...D:b7 28. T:h4 C:h4 24.

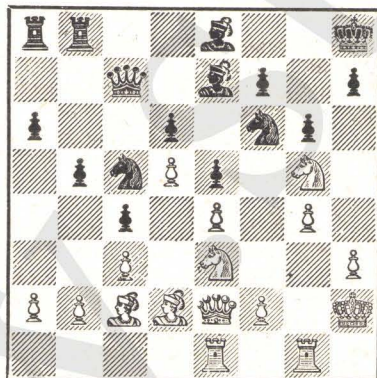
D:d4 Cf5? (Pionul h7 trebuia luat căci acum albul creează noi complicații tactice în favoarea sa) 25. Dd3! d4 (25...T:h7 26.g4) 26.Ce4 Nc6 27. Cg5+ R:f6 28. g4! (Hotărâtor căci după îndepărtarea calului 29. D:d4 câștigă) 28...Nb5 29. De4! D:e4 30. C:e4+ Re7 31. g:f5 N:f1 32. R:f1 T:h7 (Prea târziu, dar după 32...e:f5 33. Cg5!) 33. f6+ Rf8 34. Re2 Th1 35.Nb2 și negrul cedează.

(a. b.)

133. APĂRAREA SPANIOLĂ

E. Mednis J. Westbrook
New York 1962. Premiu de frumusețe

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.0—0 Ne7 6.De2 (Atacul Worral) 6...b5 7.Nb3 d6 8.c3 0—0 9.h3 Ca5 (Negrul aplică una dintre metodele clasice împotriva atacului Worral: ignorând că în loc de Del s-a jucat De2, el adoptă schema de dezvoltare a lui Cigorin) 10.Nc2 c5 11.d4 Dc7 12.d5 Nd7 13.Rh2 c4 (O manevră recomandată în poziții similare de Panov. Negrul liberează cîmpul c5 pentru cal) 14.Tg1 Cb7 15. g4 Rh8 (Negrul adoptă un plan greșit de apărare. Schema corectă este Ce8, g7—g6, Cg7, f7—f6 și Cb7—d8—f7, ca într-o cunoscută partidă Keres—Vidmar, 1936) 16.Cbd2 Cg8 17.Cf1 Tfb8

(Șansele negrului de a obține contra-joc pe flancul damei sînt iluzorii, de aceea încă mai are timp pentru a lua măsuri de apărare pe flancul regelui, de ex. prin Te8, g7—g6 și Ne7—f8—g7) 18.Ce3 g6 19.Nd2 Cc5 20.Tae1 Cf6 (Re-întoarcerea calului arată evident inutilitatea mutării Cg8) 21.Cg5 Ne8 (Vezi diagrama). 22.Cf5! (În literatura șahului există un număr destul de mare de partide între maeștri în care acest tip de sacrificiu a fost efectuat cu succes. Cum însă pînă acum nici un manual n-a sistematizat aceste cazuri, numărul „victimelor” continuă să crească...) 22...Nf8 (Acceptarea sacrificiului duce la pierdere, de ex. 22...g:f5 23.g:f5 h6 24.f4 e:f4 25.N:f4 h:g5 26.N:g5 Ccd7 27.Dg2 Nf8 28.N:f6+ C:f6 29.e5! d:e5 30.Te4! și albul câștigă) 23. Tg2 a5 24.f4 b4 25.f:e5 d:e5 26.Df2 g:f5

(Și acum acceptarea sacrificiului dă albului un atac decisiv. Se amenința însă Dh4 urmat de Ce6!) 27.g:f5 Ng7 28.C:h7! (Încheierea partidei se desiașoară în stilul marilor atacuri clasice. Calul nu poate fi luat cu regele: 28...R:h7 29.Dh4+ Rg8 30.D:f6 Rf8 31. D:g7+ și albul trebuie să câștige) 28...C:h7 29.T:g7! R:g7 30.f6+! (Sacrificiile urmează unul după altul!) 30...C:f6 (Sau 30...Rf8 31.Nh6+ Rg8 32.Dg3+ urmat de mat; sau 30...Rh8 31.Dg3 C:f6 32.Tg1 urmat de mat) 31.Tg1+ Rf8 32.D:f6 Nb5 33.Nh6+ Re8 34.Tg8+ Rd7 35.D:f7+ Rd6 36.Tg6+ și negrul a cedat.

Din țară

134. APĂRAREA SPANIOLĂ

Petre Duță Valeriu Visalon
(CSO Petrolul (Proiectantul
Ploiești) (Pitești)
Semifinala campionatului R.P.R.
pe echipe, 1963

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 b5 5.Nb3 Ne7 6.0—0 Cf6 7.Te1 0—0 8.d4 (Aici se joacă de obicei 8.c3 sau 8.d3. Mutarea din partidă are avantajul că este mai puțin cunoscută, și nu lasă suficientă libertate negrului pentru a juca după 8.c3 mutarea caracteristică atacului Marshall 8...d5!) 8...C:d4? (Corect era 8...d6! urmat de 9.c3 Ng4 10.Ne3 etc. Mutarea din partidă permite albului să inițieze cu ușurință un atac pe flancul regelui, datorită dezvoltării sale mai rapide) 9.C:d4 (Aici se putea cu 9.N:f7+ T:f7 10.C:e5 Cc6 11.C:f7 R:f7 12.e5 Ce8 13.Dd5+ cu atac puternic. La 10...Ce6 11.C:f7 R:f7. După 9...Rh8 10. C:e5 d6 11.D:d4 d:e5 12.D:d8 N:d8 13. Nb3 c5 negrul are oarecare compensație pentru pionii pierduți. Albul a preferat, jucînd pe echipe, o continuare solidă care de asemenea îi dă

PE SCURT!

135. APĂRAREA SICILIANĂ

A. Zaitjev K. Honfi
Meci R.S.F.S.R.—Budapesta 1963

1.e4 c5 2.Cf3 g6 3.d4 c:d4 4.C:d4 Ng7 5.Ne3 Cf6 6.Cc3 Cc6 7.Nc4 0—0 8.Nb3 d6 9.f3 Nd7 10.Dd2 Dc7 11.g4 Tf8 12.h4 Ce5 13.0—0 Ce4 14.Dd3 Cc3 15.D:e3 Dc5 16. Dd3 a6 17.h5 b5 18.h:g6 h:g6 19.Rb1 Rf8 20.Cd5 a5 21.C:f6 N:f6 22.Th7! e6 23.c3 Re7 24.e5! D:e5 25.D:g6 Tf8 26.f4! D:f4 27.Cf5+! e:f5 28.T:f7+ T:f7 29.D:f7+ Rd8 30.D:f6+ Rc7 31.g5! și albul a câștigat după cîteva mutări.

136. APĂRAREA SPANIOLĂ

Fischer Bisguier
Campionatul S.U.A. 1963

1.e4 e5 2. Cf3 Cc6 3.Nb5 Cf6 4.0—0 C:e4 5.d4 Cd6 6.N:c6 d:c6 7.d:e5 Cf5 8. D:d8+ R:d8 9.Cc3 Re8 10.Ce2 Ne6 11.Cf4 Nd5 12.C:d5 c:d5 13.g4 Ce7 14.Nf4 c6 15. Tf1 Cg6 16.Ng3 Nc5 17.c3 Cf8 18.b4 Nb6 19.Rg2 Ce6 20.Ch4 h5? 21.h3 h:g4 22.h:g4 g6 23.Th1 Nd8? 24.Cf5! T:h1 25.Cd6+ Rf8 26.T:h1 b5? 27.f4 Rg8 28.f5 Cf8 29.e6! f6 30.Cf7 Ne7 31.Nf4 g5 32.Nd6 Te8 33.N:e7 T:e7 34.Cd8 Te8 35.C:c6 C:c6 36.f:e6 T:e6 37.C:a7 și negrul a cedat.

un joc bun) 9...e:d4 10.e5 Ce8 11.c3 d6 (După 11...d:c3 12.C:c3 albul obține o inițiativă foarte periculoasă) 12...c:d4 (Mai bine era 12.Df3! Tb8 13.C:d4, căci după mutarea din partidă negrul putea să joace după 12...d:e5 13.Df3 e4! 13.D:e4 Nb4) 2...d:e5 13.Df3 Tb8 (e4!) 14.d:e5 Ng5? (O mutare slabă cu ajutorul căreia negrul spera să-și aducă dama pe un câmp bun, cău-tînd să contraatace cu Tb6, Nb7, Tg6

ceea ce s-a dovedit a fi nerealizabil. Evident bine era 14...e5 urmat de 15...c4, 16...Ne6 și 17...f6) 15.Cc3 N:c1 16. Ta:c1 Tb6 (Slăbește linia a 8-a) 17.Tcd1 Dg5 18.Ce4! Dg6 (Nu merge 18...D:e5 din cauza 19.Cg5! și negrul nu poate para amenințarea 20.C:f7 căci la 19...D:g5 urmează 20.D:f7+!! T:f7 21.T:e8 mat. La 18...De7 19.Tc1! Nb7 20.Dc3 urmat de 21.f4 și poziția albului este supe-rioară) 19.Td8 Nf5 20.Cc5 h5? (Această

greșeală duce la pierdere rapidă. Nu salva nici 20.Tc6 din cauza 21.e6!, nici 20...Dg4 21.D:g4 N:g4 22.Cd7 N:d7 23. T:d7 cu final cîștigat sau 21.Da8 ca în partidă) 21.Da8 Dc6 22.e6! f:e6 23.C:e6 N:e6 24.T:e6! D:a8 (La 24...Dc1+ 25. Tel+ iar la 24...D:e6 25.T:e8! T:e8 26. D:e8) 25..T:e8+ Rh7 26.T:a8 T:e8 27. T:e8 și negrul a cedat.

Comentarii de Petre Duță
candidat de maestru

Finaluri instructive

Pion marginal în finaluri de turnuri

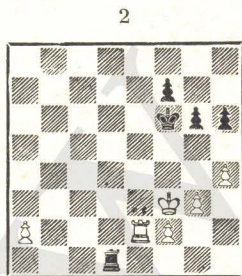
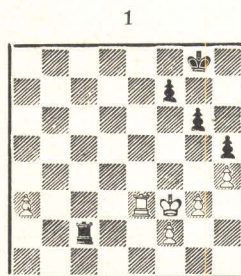
Poziția care se pune în discuție este prezentată în diagrama 1 și are ca temă: „Valorificarea pionului liber marginal, apărat lateral, cu structură simetrică de trei pioni contra trei pe flancul opus, în finalurile de turnuri”.

Un astfel de final ar fi putut surveni în partida Rădulescu—Mititelu din campionatul R.P.R. 1962 și este apreciat de comentator în Revista de Șah nr. 1/1963 pag. 6 (vezi diagrama respectivă) cu șanse apreciable de remiză pentru negru.

Albul cîștigă pentru următoarele motive: a) regele negru este departe de centru; b) negrul nu poate împiedica formarea catenei de pioni f4, g3, h4, structură care permite turnului alb dubla funcție de apărare a pionilor pe ambele flancuri și c) negrul nu poate împiedica trecerea pe flancul damei a regelui alb.

Pentru aceasta propunem următoarele variante:

I. Tb3 (Scopul: 2.Re3, 3.f4, urmat de aducerea regelui pe coloana „b”) 1...Rg7 2.Re3 f6 3.f4 Rh6 4.Rd3 Ta2 5.Rc4 g5 6.f:g5 f:g5 7.h:g5+ R:g5 8.Rb4 și acum albul cîștigă indiferent de linia de joc pe care negrul o adoptă:

I. Schimbarea ultimului pion: 8...h4 9.g:h4+ R:h4 10.a4 Rg4 11.a5 Rf5 12.Ta3 Tb2+ 13.Ra4 Te2 (13...Re6 14.a6) 14.a6 Te4+ 15.Rb5 Te5+ 16.Rc6 Te6+ 17.Rd7 și cîștigă.

II. Aducerea imediată a regelui pe flancul damei: 8...Rf5 9.Te3 Tb2+ 10. Rc3 Ta2 11.Rb3 Th2 12.a4 h4 13.g:h4 T:h4 14.a5 Th1 15.Rb4 Tb1+ 16.Rc5 Ta1 17. Rb6 Tb1+ 18.Ra7 Rf6 19.a6 Rf7 20.Ra8 Tb2 21.a7 Tb1 22.Th3 Re7 23.Th8 Rd6 24.Tb8 Ta1 25.Rb7 Tb1+ 26.Rc8 Tc1+ 27.Rd8 Th1 28.Tb6+ Rc5 29.Tc6+ Rd5 (29...Rb5 30.Te8) 30.Tc1! și cîștigă.

III. Alte posibilități: 8...Rf5 9.Te3 Tb2+ 10.Rc3 Th2 11.a4 Th3 12.a5 h4 13.g4+ R:g4 14.T:h3 R:h3 15.a6 Rg3 16.a7 și cîștigă.

În concluzie, condiția esențială pentru a se realiza cîștigul este ca turnul alb să aibă dublă funcție de apărare atât a pionului marginal cît și pionul „g” (central al catenei) alinindu-se fie pe orizontala a 3-a ca în cazul prezentat, fie pe orizontala a 2-a, cînd catena este de forma f3, g2, h3 și marginal a2.

Condiția ca negrul să poată realiza remiza este prezentată în diagrama 2. Poziția s-a obținut în partida Alatorzev—Cehover, 1937.

Partida a decurs astfel: 1.Re3 Rf5 2.Td2 Tc1 3.Rd3 Rg4 (Acum avansarea f7—f5—f4 este asigurată și pînă la urmă apare slăbiciunea pionului g3 mai înainte ca regele alb să ajungă decisiv pe coloana „b”) 4.Tc2 Td1+ 5.Re2 (Reîntorcere! Primul succes al negrului. La 5.Rc3 f5 6.Rb3 Tb1+ 7.Tb2 Tel 8.a4 f4 9.g:f4 R:h4 10.a5 Rg4 11.a6 Te8 și pionul „h” asigură remiza) 5... Ta1 6.Re3 Tel+ 7.Rd2 și acum 7...Te5 asigură remiza deoarece albul nu poate împiedica pierderea unui pion pe flancul părăsit de rege. 8.a4 (La 8.Tb4+ Rh3 9.Tf4 f5 10.Rc3 g5 11. h:g5 h:g5 12.Tb4 Rg2 13.Tb2 f4 14. g:f4 g:f4 15.Rb4 f3 16.a4 Te2 și remiză) 8...f5 9.Ta2 Ta5 10.Rc3 f4 11.Rb4 Ta8 12.Ta3 Tb8+ 13. Rc5 Tb2 14.a5 T:f2 15.g:f4 T:f4 16.a6 Tf8 17.a7 Ta8 18.Rb6 g5 19.h:g5 h:g5 20.Rb7 T:a7+ 21.R:e7 Rf4 22.Rb6 g4 23. Rb5 g3.

Deosebirea între cele două diagrame este acum evidentă: transformarea pionului „a” nu s-a putut realiza fără pierderea unui pion în diagrama 2, în timp ce în diagrama 1 albul își păstrează avantajul material prin metoda arătată, care este esențială și inaplicabilă în poziția a doua.

M. Rădulescu
maestru al sportului

Cum se valorifică un avantaj material

Un final interesant a survenit în partida Ungureanu—Pall (sferturile de finală ale campionatului R.P.R. 1963) în care avantajul unei figuri pare să fie compensat de un pion marginal avansat pe orizontala a 5-a. (Vezi diagrama).

Lupta negrului pentru a cîștiga câteva tempo-uri și seria de amenințări tactice care duc la victorie sînt foarte instructive. Metoda de cîștig constă în schimbarea poziției calului cu a regelui, singura piesă care poate să înlăture pionul alb.

Partida a decurs astfel: 1...Rg7 (O mutare foarte importantă, în urma căreia negrul reușește să revină la poziția din diagramă, însă cu albul la mutare 2.Rc4 (La 2.Re3 urmează 2...Rf7! 3.Re4 Re6 4.Rf4 Rf6 și negrul și-a atins scopul. Dacă 2.Rg5 atunci 2...Cd3! și negrul cîștigă foarte frumos după 3.a6 Ce5, amenințînd mat la e6 sau luarea pionului. După 3.f4 urmează 3...Cf2 și mat im-parabil la h3) 2...Rf7! 3.Rf4 Rf6 4.Re4 Ca6! 5.Rf4 (Evident, regele alb nu poate acționa cu succes pe flancul damei, deoarece negrul transformă cu două mutări mai devreme pionul h) 5...Ce5 6.Re3 Re5 (Deși regele alb a fost îndepărtat din centru, cîștigul nu este încă simplu) 7.Re2 Dd4 8.Rf2 Rc4 9.Re3 Rd5 10.Rf4 Ce6+ 11.Re3 (Negrul trebuie să găsească metoda prin care calul singur poate susține pionii, fără să permită albului schibarea lor) 11...Cd8! 12.a6 (La 12.Rf4 Cf7 13.a6 Rc6 14.Re4 Ch6 15.Re5 Cf5 și negrul cîștigă) 12...Rc6 13.f4 Cf7 14.f5 g:f5 15.Rf4 Ch6 16.Rg5 Rb6 și albul a cedat.

Gh. Pall
candidat de maestru

DE CÎND EXISTĂ CEASURILE DE CONTROL?

Ceasul de control a devenit un auxiliar atât de necesar desfășurării partidelor de concurs încît nici nu ne putem imagina astăzi desfășurarea marilor competiții fără prezența lui. Noțiunea de „criză de timp” a devenit ceva comun, o maladie de care suferă, cu mai multă sau mai puțină intensitate, toți șahiștii. Mai mult decît atât, conform regulamentului Federației internaționale de șah, o mutare nu este considerată ca definitiv efectuată decît în momentul cînd, după deplasarea piesei pe tablă, a fost apăsat și butonul ceasului de control. Dacă l-ai făcut mat pe adversar la mutarea a 40-a, dar stegulețul a căzut înainte de a fi apăsat butonul, ai pierdut partida!

„Dușmanul” acesta al multor jucători nu a devenit însoțitorul permanent al partidei de șah decît de puțină vreme. Primele încercări de a limita timpul de gîndire s-au făcut cu ajutorul clepsidrelor (ceasuri cu nisip). Jucătorii aveau la dispoziție pentru fiecare mutare de obicei cîte 5 minute, iar dacă depășeau timpul... plăteau o amendă. (În aceste condiții, cine avea mai mulți bani în buzunar își putea permite să gîndească mai mult!)

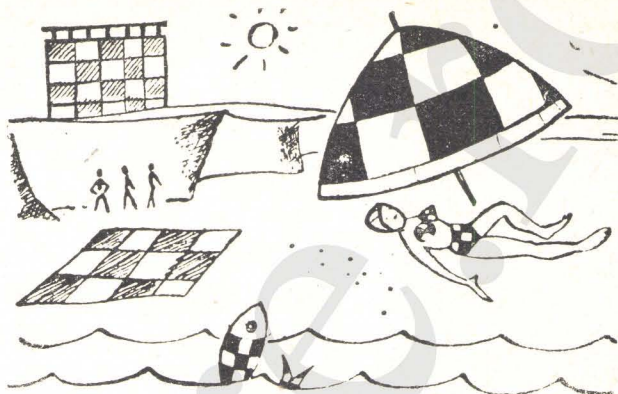
Primul ceas de control a fost inventat de englezul T. B. Wilson și fabricat de ceasornicaria „Tattorini and Sons” din Manchester. Acest faimos „tumbling-clock” a

fost utilizat pentru prima oară la turneul internațional de la Londra din 1883. Ceasul avea două mecanisme cu pendul și oprirea unuia dintre ceasuri se făcea prin înclinarea lui, ceea ce împiedica balansul pendulului.

Primele ceasuri a căror pornire și oprire se făcea cu ajutorul unui buton au fost fabricate de olandezul Veenhoff din Groningen, în anul 1900.

În sfîrșit, cel mai modern ceas de control, cu un singur mecanism care acționează succesiv două ceasuri a fost pus la punct în 1933 de californianul C. R. Wilson. Asemenea ceasuri n-au intrat totuși în uzul general, probabil din cauză că mecanismul lor mai complicat nu rezistă la „blisturi”...

Mai rămîne să adăugăm că nu toți șahiștii au primit cu plăcere introducerea ceasului de control. Astfel de exemplu Tarrasch, regretînd probabil vremurile cînd Williams în meciul cu Staunton (1856) gîndea cîte o oră și mai mult la o mutare, a propus să se renunțe la ceasul de control și a jucat chiar un meci cu Walbrodt (1907) fără ceas. Argumentele sale n-au fost însă suficient de convingătoare și ceasul de control continuă să „terrorizeze” pe unii jucători, obligîndu-i să efectueze (de obicei într-un ritm accelerat, spre sfîrșit) ultimele mutări din cele 40 regulamentare...

O plajă șahistă...

Desen din „Naroden Sport” — Sofia

ÎN CUBA, UN RECORD MONDIAL... ȘAHIST

Desigur, pare ciudat să se vorbească despre recorduri mondiale în șah. Și cu toate acestea cele petrecute în seara zilei de 12 martie 1963, în impunătorul „Coliseo” al Palatului sporturilor din Havana, însemnează un record mondial în toată puterea cuvîntului.

Într-adevăr, în această seară memorabilă aici a fost organizat un simultan de șah la nu mai puțin de 1200 de mese! 40 dintre cei mai cunoscuți jucători cubani, în frunte cu campionul de seniori, Eleazar Jimenez și cu cel de juniori Omar Trujillo, au avut de înfruntat un adevărat asalt al iubitorilor de șah, muncitori, studenți, membri ai Forțelor armate revoluționare, reprezentanți ai organizațiilor de masă.

Suprafața circulară a sălii în care s-a desfășurat simul-

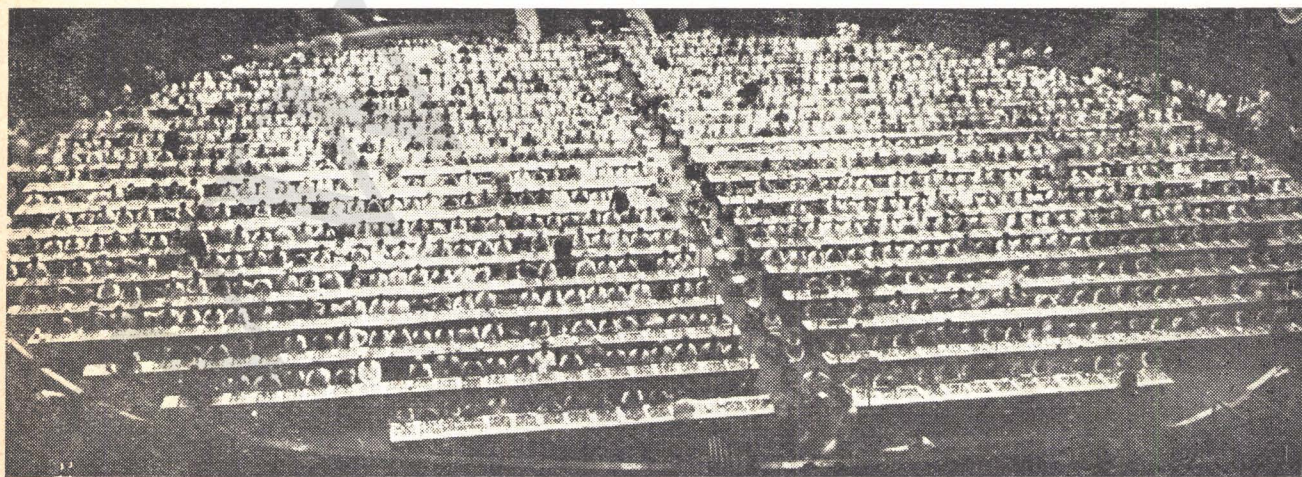
tanul părea literalmente invadată de șahiști aliniați în peste 40 de șiruri.

Fără îndoială, semnificația sportivă a acestei manifestări unice în istoria șahului reține în primul rînd atenția. Dar mai este și altceva.

Înainte de revoluție, poporul cuban, din sinul căruia s-a născut unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai șahului mondial, cu greu se putea apropia de porțile stadioanelor sau a sălilor de sport. Chiar pe timpul vieții marelui Capablanca, șahul era practicat doar în cîteva cercuri izolate.

Astăzi, în Cuba eroică, șahul s-a transformat într-o puternică și dinamică mișcare națională. „Jocul-știință”, așa cum este denumit acolo șahul, a cucerit definitiv masele.

În fotografie: desfășurarea simultanului-record de la Havana.

ȘAHUL PRIN CORESPONDENȚĂ

ȘAHIȘTI ROMÎNI ÎN ÎNTRECERILE INTERNAȚIONALE

● Semifinalele celei de a V-a Olimpiade de șah prin corespondență sînt în plină desfășurare. După cum se știe, reprezentativa țării noastre își dispută șansele de calificare în finală în cadrul grupei I, alături de Canada, Danemarca, Franța, Polonia, R.F.G. și S.U.A.

Iată cîteva din rezultatele obținute de șahiștii romîni în primele partide încheiate: Reicher 1 Bergrasser (Franța), Zawitz (Polonia) 0 Rusenescu, Carbonnel (R.F.G.) 1/2 Rusenescu, Daniel (Franța) 1 Rotariu, Polak (Polonia) 1/2 Diaconescu, Sălceanu 1 Martyniak (Polonia).

Clasamentul provizoriu în grupa I-a are acum următoarea înfățișare: S.U.A. 7 1/2 (8), R. F. Germană 5 (7), R.P. Romîni 3 1/2 (6), Franța 2 1/2 (7), R. P. Polonă 2 (7), Danemarca 1 1/2 (8), Canada 1 (3). Cifrele din paranteze indică numărul partidelor jucate.

În finală se califică echipele clasificate pe primele trei locuri.

● Rezultate promițătoare se înregistrează și în fazele preliminare ale campionatelor europene de șah prin corespondență: Lindegaard (Suedia) 0 Grigorescu, Mandahl Thor Björn (Suedia) 0 Grünberg, Brenner 1 Krüger (R.D.G.), Grünberg 1 Med (R.S.C.), Kliem (R.D.G.) 0 Grünberg, Danielsen (Norvegia) 1/2 Grünberg, Grünberg 1/2 Richter (R.F.G.).

● În întîlnirea amicală cu reprezentativa R. S. Cehoslovace s-au încheiat pînă acum 6 partide: E. Szabo 1/2 Philipp, Philipp 1/2 E. Szabo, Ștefanu 1 Bulla, Botezatu 1 Hora, Malcoici 1/2 Seifert, Drăgușanu 0 Sirc.

În urma acestor rezultate, scorul este 3 1/2—2 1/2 pentru R. P. Romîni.

● La 1 mai 1963 a început întîlnirea amicală de șah prin corespondență la 30 de mese, între reprezentativele R. P. Romîne și R. P. Polone. La primele mese în echipa țării noastre joacă V. Ciociltea, M. Pavlov, E. Costea, C. Partoș, P. Diaconescu, M. Suta, A. Braunstein, V. Sălceanu, L. Rădulescu, C. Ștefanu.

Meciul se joacă în dublu tur și se va încheia la 30 decembrie 1964.

137. JOCUL CELOR DOI CAI

G. Engelhardt
(R.F.G.)

E. Szabo
(R.P.R.)

Jucată în grupa Eu/H/118

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nc4 Cf6 4.d4 e:d4 5. 0-0 Cc4 6.Te1 d5 7.Nd5 (La 7.Nb5 Ng4!) 7...D:d5 8.Cc3 Da5 9.Cc4 Ne6 10.Cg5 (După 10.C:d4 0-0-0 și negrul are inițiativa) 10...0-0-0 11.C:c6 f:c6 12.T:c6 Nd6 13.Ng5 Td8! (Se amenință 14...T:f3) 14.De2! Rd7 (14...T:f3 15.Te8+) 15.Nh4 Dd5 (Mai precis era 15...Te8! și dacă 16.Te1 D:c1 cu avantaj pentru negru) 16.Ng3 d3 17.c:d3 T:f3 18.T:d6+! c:d6 19.D:f3 D:f3 20.g:f3 Te8! (Mai tare decît 20.Tf8 sau 20.Cd4) 21. Rf1 Cd4 22.Te1 T:c1 23.R:c1 g5 (O mutare fină; după 23...C:f3+ regele alb sosește cu tempo în centrul tablei) 24.f4 g4 25.Rd2 h5 26.f5 (Se amenință 26...Cf3+ urmat de 27...h4. La 26.Rc3 Cf5+ 27.Rc4 Re6 cu amenin-

țări distrugătoare) 26...h4 27.Nf4 C:f5 (Finalul rezultat este vizibil avantajos negrului, totuși cîștigul nu este chiar așa de simplu) 28.b3 (Era mai bine 28.Rc3 d5 29.d4) 28... Re6 29.Rc3 Rd5 30.b4 b5 31.a3 a6 32.Rd2 Cd4 33.Dd1 Cc6! (33...Cf3 duce la remiză) 34.Nd2 Re5 35.Nc3 Cd4! și albul a cedat. După 36.N:d4 (altfel 36...Cf3) 36...R:d4 finalul se cîștigă ușor.

Comentarii de E. Szabo

CONCURSURILE NOASTRE CU DESCHIDERI OBLIGATORII

La data de 15 iunie 1963 s-a încheiat semifinala celui de al doilea concurs cu deschideri obligatorii organizat de Revista de Șah. În urma partidelor încheiate și a adjudecării partidelor rămase neterminate la data de mai sus, s-au stabilit clasamentele finale în cadrul fiecărei grupe. Lipsa de spațiu ne împiedică să dăm în întregime rezultatele, mulțumindu-ne cu publicarea numelui jucătorilor care s-au calificat pentru finală.

Categoria A

Apărarea Franceză: Grupa 1-a: I. Iancso 5 p., E. Hang 4 p., M. Wechsler, K. Arz 3 p. Grupa 2-a: G. Bond 5 p., L. Farcaș, N. Murariu 4 1/2.

Apărarea Nimzovici: Grupa 1-a: D. Țepeneag, E. Kinel 5 p., M. Wechsler 4 1/2 p.; Grupa 2-a: Paraschiv Teodor 6 p., Vasile Constantin 4 p., M. Albu 3 p.

Categoria B

Apărarea Caro-Kann: Grupa 1-a: Zara Dan 6 p., I. Franzen 5 p.; Grupa 2-a: T. Perian 5 1/2 p., N. Chiritoiu, I. Dîrmon 4 1/2 p.

Apărarea Spaniolă: Grupa 1-a: N. Weinberg 5 1/2 p., V. Breban 5 p.; Grupa 2-a: V. Bizim 4 p., Gh. Stan, Al. Mihailov 3 p.; Grupa 3-a: Dan Zara 3 p., E. Emon, N. Savu 2 1/2 p.; Grupa 4-a: concursul s-a anulat, majoritatea jucătorilor acestei grupe retrăgîndu-se din concurs.

Gambitul damei: Grupa 1-a: L. Megyeri 6 p., C. Tăranu, B. Șapira 4 p.; Grupa 2-a: C. Rizopol 6 p., R. Münster 4 p.

În rezultatele indicate mai sus, jucătorii aflați la egalitate de puncte au fost clasificați pe baza punctajului Sonneborn. La finala categoriei A au drept de participare toți jucătorii ale căror nume au fost publicate în revistă. Pentru finala categoriei B s-au stabilit 16 participanți, în ordinea clasamentelor din fiecare grupă.

Cererile de înscriere la finală, care va începe la 1 octombrie 1963, trebuie trimise redacției Revistei de Șah pînă la 1 septembrie. Eventualele contestații se vor înainta pînă cel mai tîrziu la data de 1 august a.c.

Finala primei ediții (în curs de desfășurare) a concursurilor organizate de Revista de Șah se încheie la data de 1 octombrie 1963, dată pînă la care trebuie trimise toate partidele jucate, indiferent de stadiul desfășurării lor.

Activitatea

111 ECHIPE!

Una din cele mai deosebite întreceri șahiste organizate la noi în țară este, fără îndoială, tradiționalul campionat al celor 111 echipe ce se desfășoară în fiecare an la Timișoara. Ajunsă acum la a 11-a sa ediție, întrecerea celor 111 echipe atrage mase largi de jucători, în primul rînd neclasificați, contribuind în măsură însemnată, la popularizarea jocului de șah în masele de oameni ai muncii de toate vîrstele din orașul Timișoara și din întreaga regiune a Banatului. Numai anul acesta competiția a strînut aproape 1.000 de șahiști din 50 asociații sportive.

Cele 111 echipe participante au fost împărțite în 8 grupe de cîte 14 formații (ultima grupă numai cu 13 formații), fiecare grupă purtînd, sugestiv, numele unuia din marii maeștri de șah ai trecutului.

Prima etapă a întrecerilor, sferturile de finală, disputată între 28 octombrie 1962 și 23 martie 1963, a însemnat o severă trieră a echipelor participante, deoarece regulamentul competiției prevede că la semifinale să fie admise numai 16 echipe. Repartizate în două grupe, semifinalistele și-au disputat cu multă dirigenie dreptul de a participa la ultima etapă. Iată rezultatele semifinalelor: grupa „Cigorin”: Electrometal 30 1/2 puncte, Știința 30, U.M.T. 29 1/2, Sănătatea 28 1/2, Justiția 17, C.I.L.T. 13. Viitorul 12, T.E.B.A. 5 1/2; grupa „Alebin”: Poligrafica 30 1/2 puncte, Kandia 29 1/2, Higiena 28 1/2, Dermatina 21, Stăruința 18 1/2, Plante medicinale 15 1/2, P.T.T.R. 15, Propășirea 9 1/2.

Echipele clasate pe primele două locuri în fiecare grupă, avînd în componența lor cîte 8 jucători, au participat la turneul final, disputat între 12—26 mai a.c. Întrecerile ultimei etape au prilejuit partide interesante, de un tîm nivel teoretic, ceea ce ilustrează forța de joc a șahiștilor timișoreni și munca serioasă ce se desfășoară în acest important centru șahist al țării noastre. Mai omogenă, reprezentativa asociației sportive „Sănătatea” cu 17 puncte, urmată de Justiția 15, Dermatina 8 1/2 și Higiena 7 1/2 puncte.

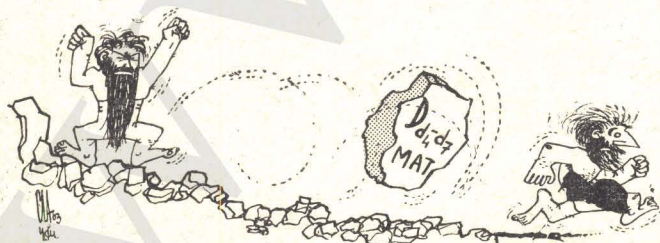
Paralel cu turneul final s-a disputat întrecerea pentru „Cupa de consolare”, la care au fost invitate echipele clasate pe locurile 3 și 4 în cele două grupe semifinale. Trofeul, o cupă mică, a fost cîștigat de reprezentativa asociației sportive „Sănătatea” cu 17 puncte, urmată de Justiția 15, Dermatina 8 1/2 și Higiena 7 1/2 puncte.

La încheierea competiției au fost distinși cu diplome și medalii un număr însemnat de activiști voluntari din secțiile de șah ale asociațiilor sportive timișorene, printre care cităm: Iosif Ardeleanu (Electrometal), Francisc Negele (Poligrafica), Francisc Marton (Știința), Robert Paterra (Sănătatea), Iosif Heim (Justiția), Mircea Cimpeanu (Dermatina), Ștefan Pakovsias (Higiena).

O competiție șahistă frumoasă, care face cinste sutelor de jucători participanți, dar în primul rînd organizatorilor, membrii comisiei regionale de șah Banatul, în mijlocul cărora muncește cu rară pasiune și devotament vechiul animator al vieții șahiste timișorene Zoltan Varady. Cu toți cei 70 de ani ai săi, împliniți chiar anul acesta, se arată neobosit în activitatea șahistă organizatorică și propagandistică, însușind prin exemplul său personal tineri și vîrstnici pentru răspîndirea jocului de șah în cercuri tot mai largi de oameni ai muncii. Întrecerile de mase desfășurate după „sistemul băntean” (asupra căruia vom reveni), concursurile de dezlegări pentru amatori de șah situați în localități mai depărtate, runde din concursuri oficiale deplasate sîmbătă și duminică în stațiunile balneo-climaterice ale regiunii Banat, iată numai cîteva din inițiativele rodnice ale acestui vrednic activist voluntar al șahului timișorean.

T. R.

ÎN EPOCA DE PIATRĂ...

Desen
de N. Claudiu

— Cine m-a pus să-i duc personal scrisoarea?... —

șahistă în țară

CAMPIONII ȘCOLARI AI CAPITALEI

Luna trecută s-au încheiat întrecerile celor mai tineri șahiști din școlile bucureștene. Inițiativa comisiei orașenești de șah, organizatoarea concursului, merită toată lauda, deoarece a venit să umple un gol de mult resimțit în activitatea șahistă competițională școlărească. Cu sprijinul prețios al comitetului orașenesc U.T.M. și al secției de învățământ din S.P.C. au fost atrași în întreceri peste 10 000 de elevi și eleve din școlile elementare, medii și profesionale, aducându-se astfel o contribuție deosebit de utilă propagandei șahiste într-unul din cele mai potrivite medii pentru dezvoltarea acestei discipline sportive.

Concursurile s-au desfășurat în sistem eliminatoriu, începând cu etapa pe clasă și școală. Ținându-se seama de criteriile de vîrstă s-au constituit 3 grupe de concurenți: școli elementare (băieți și fete), școli medii și profesionale, separat pentru băieți și fete.

Campionii școlilor s-au întîlnit în etapa raională, primii trei din fiecare grupă clasificându-se în ultima etapă, pe oraș.

Întrecerile finale s-au bucurat de mare interes atît din partea tinerilor elevi și eleve, colegi ai finaliștilor, cît și din partea vîrstnicilor, părinți și profesori.

După încheierea ultimelor partide, disputate la clubul sindicatului lucrătorilor din învățământ din București, s-au stabilit următoarele rezultate:

Ciclul elementar: 1. Bolintineanu Șerban, clasa a VII-a, școala 124; 2. Babeș Valeriu, clasa a VII-a, școala 52; 3. Ciocîlteu Mihai, clasa a VII-a, școala 169.

Școli medii și profesionale băieți: 1. Feldman Daniel, clasa a X-a, școala medie nr. 19; 2. Ionescu Mircea, clasa a X-a, școala medie nr. 4; Cogan Pavel, clasa a X-a, școala medie nr. 28.

Școli medii și profesionale fete: 1. Goga Valeria, clasa a X-a, școala medie nr. 15; 2. Solomon Gabriela, clasa a IX-a, școala medie nr. 16; 3. Belicov Ana, clasa a X-a, școala medie nr. 13.

Învingătorii au fost răsplătiți cu diplome și premii în echipament sportiv, precum și cu Cupa orașului București, oferită de ziarul „Informația Bucureștiului”.

ÎNȚÎLNIRE „CARPAȚI” SINAIA — „CARAIMAN” BUȘTENI

Consiliul local UCFS Sinaia a luat o binevenită inițiativă în primăvara acestui an, aceea de a organiza un meci amical, de verificare, între echipele mixte „Carpați” Sinaia și „Caraiman” Bușteni. Ideea acestui meci a venit în acest fel, să reediteze legăturile șahiste între cele două localități, posibile acum, în urma puternicei reorganizări a mișcării șahiste din orașul Sinaia.

Organizată în dublu tur, întîlnirea a dovedit pregătirea superioară a șahiștilor din Sinaia, care au cîștigat cu 7—3 și 4½—3½. Deși s-a prezentat în meciul revanșă cu formația incompletă, echipa „Carpați” Sinaia are meritul de a fi dovedit în fața adversarilor săi mai expe-

rimentați, o putere de luptă deosebită și un puternic simț de echipă, calități insuflăte cu perseverență de tov. Radu Ștefan, unul dintre entuziaștii animatori ai șahului sinăian, care într-un timp cit se poate de scurt, a reușit să formeze o echipă și să inițieze o activitate șahistă demne de invidiat.

La încheierea meciului, șahiștii celor două echipe s-au angajat să continue în mod sistematic aceste întîlniri de verificare, atît de utile ambelor formații.

VIRGIL TELEANU
correspondent

UN NOU CLUB DE ȘAH

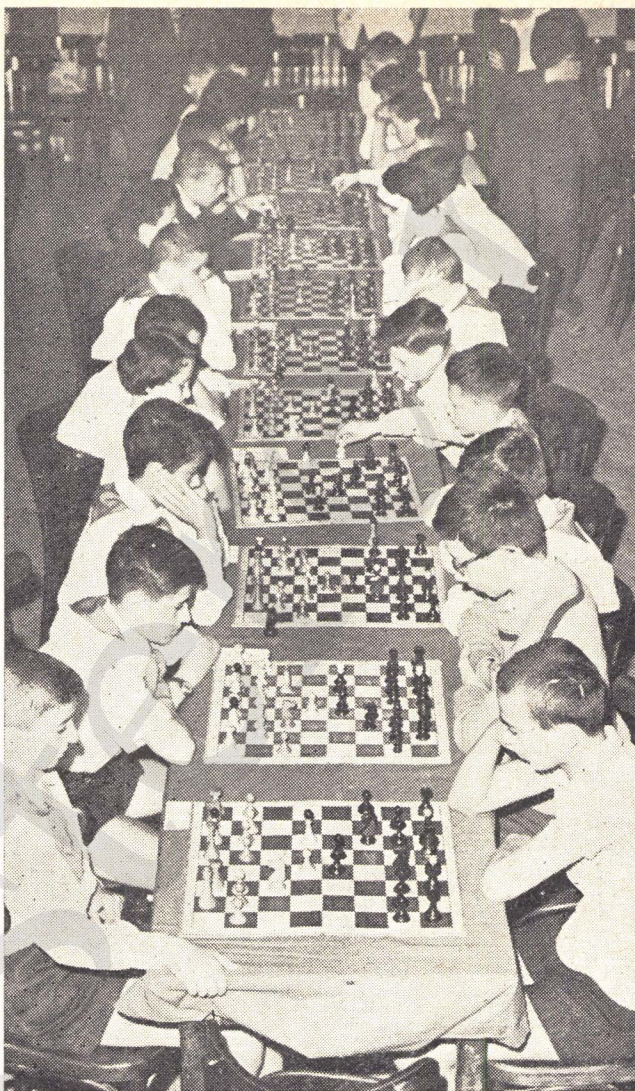
De curînd, la școala profesională forestieră din Gugești, raionul Focșani, a luat ființă o secția de șah, înzestrată cu toate cele necesare

pentru practicarea acestui sport. Cei 170 de elevi ai școlii, ca și cadrele didactice, desfășoară acum, în timpul liber, o intensă activitate competițională șahistă.

Printre primele manifestări din acest an au fost campionatele pe școală în care s-au distins elevii P. Ardeleanu, E. Grigore, M. Pop, Tereza Zigmond, precum și profesorii Tima Vornic, V. Rîzeș, I. Haralambie și Alexandrina Vicatos.

Pentru vacanță, s-a asigurat elevilor și cadrelor didactice care rămîn în localitate posibilitatea să frecventeze clubul de șah. În planul de perspectivă al secției de șah figurează organizarea unui ciclu de lecții teoretice cu elevii și a unor simultane periodice de șah, cu concursul șahiștilor frunțași din regiunea Galați.

Prof. I. MARCU
correspondent

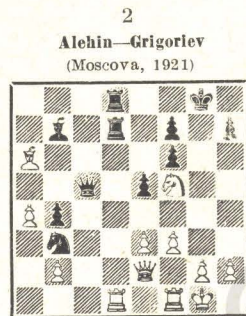
Începutul a fost bun. Comisia de șah a Capitalei trebuie să continue eforturile sale lăudabile pentru atragerea tineretului școlar la practicarea organizată a jocului de șah. Asemenea concursuri sînt cu totul necesare și nu exagerăm dacă spunem că ele reprezintă metoda cea mai potrivită pentru descoperirea tinerelor talente, schimbul de mîine al actualilor noștri maeștri de șah.

În fotografii: (sus) Aspect din timpul desfășurării concursurilor — (jos, de la stînga la dreapta) S. Bolintineanu, Valeria Goga, D. Feldman.

Principiile jocului de mijloc: Despre apărare (VII)

Problema simplificării poziției prin schimburi în legătură cu trecerea din jocul de mijloc în final este una dintre cele mai grele și prezintă o deosebită importanță atât din punctul de vedere al atacului, cât și din cel al apărării. Într-adevăr, pentru atacator este de multe ori esențial să sesizeze momentul critic când soluția cea mai bună nu este continuarea a acului la rege, ci trecerea într-un final favorabil. La rândul său, apărătorul trebuie să folosească orice prilej de a anihila atacul advers prin simplificări, având tot timpul în vedere trecerea în finalul care-i oferă cele mai bune șanse. În justa apreciere a șanselor în diferitele finaluri posibile în urma simplificărilor s-a manifestat marea forță a multor jucători mari, ca de exemplu Lasker și Capablanca, iar în zilele noastre Botvinnik și Smislov.

Un exemplu caracteristic de apreciere diferită a perspectivelor în final îl constituie următoarea poziție (vezi diagrama 1) survenită într-o partidă între marii rivali, Lasker și Tarrasch. Lasker a jucat deschiderea slab și a pierdut un pion, pentru care are însă oarecare compensație în perechea de nebuni și centrul puternic.

Acum el a jucat în mod surprinzător 24.Ne2! permițând prin aceasta adversarului să forțeze schimbul damelor. Credincios principiului că un avantaj material se valorifică mai ușor în final, Tarrasch a jucat 24...Df5? acceptând propunerea tacită a adversarului. Decizia aceasta a constituit însă o greșeală strategică în urma căreia avantajul material al negrului și-a pierdut aproape complet valoarea. Într-adevăr, după schimbul damelor negrul neavînd posibilitatea de a controla cîmpurile albe de pe flancul regelui și-a anulat în mod practic șansele de valorificare a pionului în plus de pe coloana „h”, în timp ce albul a căpătat contrașanse excelente datorită centrului puternic de pioni și perechii de nebuni. Aprecierea lui Lasker s-a dovedit corectă și a fost confirmată de desfășurarea partidei: 25.D:f5 e:f5 26. Nd3 g6 27.Ce2 h4 (Negrul are încă impresia că are avantaj. Mai prudent era 27...Ce7, deoarece acum figurile sale vor fi legate de apărarea pionului h4) 28.f4 Nf6 29.b4 Rb8 30.d5 Ce7 31.Rf1 Cbc8? (Cu ideea de a pregăti mutarea c7-c6, dar manevra aceasta aduce pe negru în dezavantaj decisiv) 32.b5! c6? (Singura șansă pentru negru era 32...Cd6 urmat eventual de un sacrificiu de pion la e4) 33.bxc6 34.Tb1+ Ra8 35.Cd4! N:d4 36. N:d4 Th7 37.Ne5 Cd6 38.c5 Cb7 39.d6 (În timp ce pionul în plus al negrului de la h4 n-a făcut nici o mișcare, masa de pioni centrali ai albului aduce decizia) 39...Cd5 40.Tbc1 Td8 41.Na6 Cf6 42.N:f6! T:f6 43.Te3 Tf8 44.Tce1 Th8 45.d7 Rb8 46.Te8+ Rc7 47.N:b7 și negrul a cedat.

În poziția din diagrama 2 negrul se află în fața unor probleme de apărare dificile. Albul are un pion în plus și afară de aceasta flancul regelui negru este slăbit. Momentan piesele negre stau mai activ, dar acest avan-

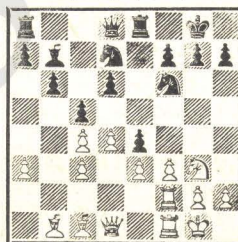
taj este temporar și dacă nu poate fi concretizat, dispare repede. Marele specialist în finaluri N. D. Grigoriev a găsit soluția cea mai bună: simplificarea poziției și trecerea într-un final cu șanse.

A urmat 23...Td2! 24.N:b7 Dc2! (Desigur, dama nu putea fi luată din cauza matului. Cu mutarea aceasta negrul își recîștigă însă figura și forțează trecerea într-un final în care avantajul albului este insuficient pentru cîștig) 25.T:d2 T:d2 26.Ne4! T:e2 (Nu 26...D:b2? 27.Td1!) 27.N:c2 T:c2 28.Td1 h5 (Acum poziția bună a turnului negru pe linia a 2-a îi dă șanse de remiză) 29.Td8+ Rh7 30.Tb8 Ce5! 31.b3 Tb2 32.a5 T:b3 și partida s-a terminat remiză.

O manevră de simplificare foarte instructivă a realizat Pachman în poziția din diagrama 3 (Survenită după mutările 1d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cc3 Nb4 4.a3 N:c3+ 5.b:c3 0—0 6.e3 d6 7.Nd3 e5 8.Ce2 e4 9.Nb1 b6 10.Cg3 Te8 11.f3 Nb7 12. 0—0 Cbd7 13.Ta2! c5 14.Taf2). Ultimele două mutări ale albului au constituit o manevră care pune negrul în probleme dificile de apărare. Soluția găsită de Pachman este trecerea într-un final de patru turnuri cu un pion în minus, greu de cîștigat de alb. A urmat: 14...d5! 15.c:d5 N:d5 16.f:e4 C:e4 17.C:e4 N:e4 18.N:e4 T:e4 19.T:f7 Cf6 20.Db3 Dd5! 21.D:d5 C:d5 22. d:c5 C:e3! 23.N:e3 T:e3 24.c:b6 a:b6. Negrul și-a atins scopul: poziția s-a simplificat și în finalul care urmează negrul are șanse excelente de remiză, pe care a și obținut-o printr-un joc exact: 25.Tc7 Te6 26.a4 h6 27.Tf4 Tae8 28.h3 Tg6 29.Rf2 Te5! și după o luptă lungă partida s-a dat remiză.

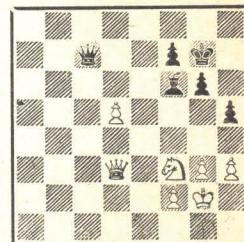
3

H. Steiner—Pachman
(Veneția, 1950)

4

Capablanca—Alehin
A 29.a din meci, 1927

În încheiere, un frumos exemplu de apărare prin simplificare chiar în final. În poziția din diagrama 4 s-ar părea că cea mai bună șansă a negrului este să evite orice schimb și să încerce să se salveze în finalul cu dame pe tablă. Cu atât mai surprinzătoare apare decizia lui Alehin de a juca 47...Dc3! „De obicei se consideră — scrie Kotov — că simplificările sînt întotdeauna favorabile părții care are avantaj material, deoarece acest avantaj este mai ușor de realizat în final. În cazul de față Alehin demonstrează că această regulă nu este valabilă în toate pozițiile și că ea trebuie concretizată în raport cu particularitățile fiecărei poziții. Astfel, aici, în finalul de nebun contra cal șansele negrului sînt apreciabil mai mari decît dacă pe tablă se mai află și damele”. În partidă a urmat: 48.D:c3 N:c3 49.Rf1 Rf6 50.Re2 Nb4! 51.Cd4! (Nu mergea 51.Rd3 din cauza Nc5 52.Cd4 Re5) 51...Nc5 52.Cc6 Rf5! 53.Rf3 Rf6! (Acum albul se află în zugzwang: calul nu poate muta din cauza Re5, iar mutările regelui n-au nici un rost deoarece după 54...Rf5 nu se schimbă nimic — Kotov) 54.g4 (Ultima șansă) 54...h:g4+ 55.h:g4 Rg5? O greșeală neașteptată după care negrul pierde. Remiza se putea obține cu 55...Nd6, de exemplu: a) 56.Cd8 Nc7! 57.g5+ R:g5 58.C:f7+ Rf6 59.d6 Nb6; b) 56.Re4 Rg5

57.f3 f5+ 58.g:f5+ g:f5 59.Re3 Nc5+ 60.Cd4 Rf6 sau 60. Re2 Rf4; c) 56.Re4 Rg5 57.Ce5 f5+ 58.Rd4 Nb8! După greșala din partidă, negrul este inevitabil pierdut, mai ales în fața unui tehnician de forța lui Capablanca. Oricum, decizia lui Alehin de a schimba damele la mutarea 47 rămâne valabilă și își păstrează importanța didactică.

În partidă a urmat: 56.Ce5! Nd4 (56...f5 57.d6 Nb6 58.Cc6) 57.C:f7+ Rf6 58.Cd8 Nb6 59.Cc6 Nc5 60.Rf4! N:f2 61.g5+ Rf7 62.Ce5+ Re7 63.C:g6+ Rd6 64.Re4 Ng3 65.Cf4 Re7 66.Re5 Ne1 67.d6+ Rd7 68.g6 Nb4 69.Rd5 Re8 70.d7+ negrul cedează.

Exemplele de mai sus ne dau o indicație asupra importanței pe care o are problema simplificării poziției prin schimburi — armă redutabilă în mîna maestrului. Fiindcă este clar că aici se vedește cel mai bine avantajul șahistului posesor al unei tehnici înalte. El poate să-și concretizeze imediat — și fără riscuri — un avantaj cît de mic, spre deosebire de jucătorul cu tehnică mai slabă, care chiar cînd este în posesia unui avantaj consistent este obligat să mențină poziția încordată pe tablă, pentru a evita trecerea în finaluri pe care nu le stăpînește îndeajuns de bine.

(Va urma)

STUDII și PROBLEME

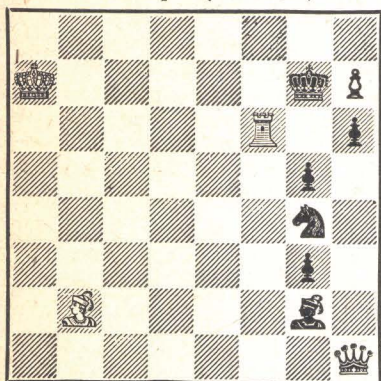
Studii

Concursul nostru internațional, 1963

Arbitru: VL. PACHMAN — Praga

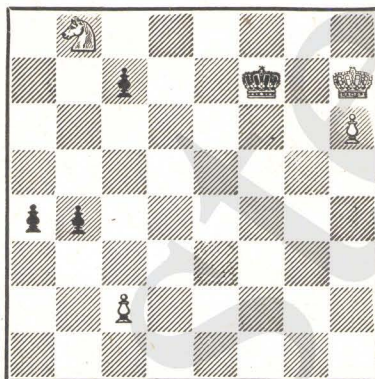
F. S. Bondarenko
Simferopol (U.R.S.S.)

S. Haeikian, București

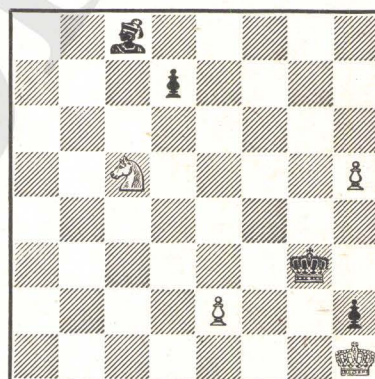
485

Alb câștigă

486

Alb câștigă

487

Alb câștigă

CALUL ESTE BUN ÎN APĂRARE!...

Recent, am avut ocazia să ne convingem din nou că săriturile uneori surprinzătoare, ale calului sînt o armă de preț nu numai în conducerea atacului, în jocul de mijloc, ci și în lupta defensivă din finalul partidei.

În studiu alăturat, calul (foarte depărtat, în aparență) oprește pionul bine „asigurat” al negrului: 1.Rg4 f3 2.Rg3 Rg1 3.Ce6! f2 4.Cf4 și acum transformarea este de prisos, fiindcă la 4...f1D 5.Ch3+ Rh1 6.Cf2+ se ivește un neașteptat șah etern! Negrul își întărește atacul cu 4...Ne6! dar și aici colaborarea pieselor albe este suficientă pentru reușita defensivă: 5.Ce2+ Rf1 6.Cf4 Nf5 7.Rf3! și în această curioasă poziție simetrică, negrul este în zugzwang și pierde pionul f2 sau acceptă repetarea mutărilor. Această frumoasă cale de remiză a fost considerată ca fiind unică, atât de către compozitorul studului, cît și de autorii tratatelor de specialitate în care este citat (A. Chéron, „Traité complet d'échecs” 1962, pag. 558; I. Averbach, „Sahmatnie okoncanie 1958, Koni protiv stona, pag. 7 etc.).

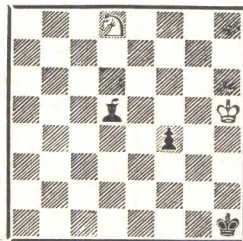
N-au fost de acord cu aceasta însă participanții concursului de dezlegări din cadrul emisiunilor de șah organizate de Televiziunea română. Ei au găsit o cale rapidă de aducere a calului în joc prin 1.Cf7! După 1...f3 2.Cd6! f2 3.Cf5 Rh2 4.Ce3 Rg3 se ajunge forțat la o poziție în care (după datele teoriei) avantajul temporarilor cu nebulul și al așezării bune a regelui negru ar trebui să fie decisive. Nu se întâmplă însă așa. Dezlegătorul M. Voiculescu din București a prezentat o analiză interesantă, care poate fi sintetizată în următoarea variantă: 5.Cf1+ (Mai slab 4.Rg5 N:g2!) 5...Rf3 6.Rh4! Ne6 7. Cd2+ (7.Ch2+ sau 7.Cg3 Rg2!) 7...Rf4 (7...Rd2 8.Cd4) 8.Cf1 Nd7 9.Ch2 (9.Cd2 Nb5 10.Rh3 Re3 11.Rg2 Rd2 12.Rg3 Nc6) 9...Nf5 10.Cf1 (10.Rh5 Nh5 11.Rh4 Ng2) 10...Rf3 11.Cg3 și oricît ar părea de curios, calul și regele alb nu mai pot fi scoși din poziția lor de apărare: remiză! Evident acest joc poate fi scurtat jucînd direct 5...Rf4 6.Rh4 Ne6. Iar poziția finală survine și după 9.Cg3. După cum nu ne putem reține remarcă hazlie că după 5...Rf3 6.Rh4 câștigul s-ar putea totuși obține cu mutarea 6...Ng2?? (albul intră în zugzwang)...

Să rezumăm: studiul lui Brenev, vechi de 30 de ani, suferă de dublă soluție; în schimb, teoria finalurilor se îmbogățește cu

o precizare importantă la capitolul luptei calului împotriva unui pion susținut de nebul.

Și încă o remarcă interesantă prilejuită de emisiunile de „telesah”. La acest al doilea studiu propus recent, spre dezlegare, telespectatorii au suferit însă un eșec parțial. După mutările soluției 1.Ce4! h2 2.Cg3 Nd6 3.Ch1 Rb6 4.Rf7 Rc5 5.Re6! Nc7

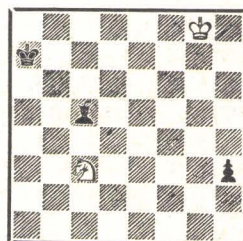
J. Brenev
1934

Remiză

R. Voia

„Thjdschrift”, 1957

Remiză

(5...Rd4 6.R:d6 Re4 7.Rc5!) 6.Rf5 Rd4 mulți dezlegători au crezut că trebuie jucat 7.Cf2! Nd6(?) 8.Rg5 Ne7+ 9.Rf5, neobservînd desigur continuarea 7...Ng3! 8.Ch1 Re3 și la 9.C:g3 Rf3 negrul câștigă. Albul se poate salva, în realitate, numai printr-o poartă de pat: 7.Rg4 Re3 8.Rh3 Rf3 9.Cg3! și acum pionul negru cade sau 9...Ng3 pat!

E drept, dezlegătorii puteau ieși din cursa întinsă de autor (după 7.Cf2 Ng3 8.Ch1 Re3) cu continuarea 9.Rg4(!) Nd6 10.Rh3 Rf3 reîntrind astfel în adevărata soluție, ceea ce reprezintă însă o prelungire inutilă a jocului.

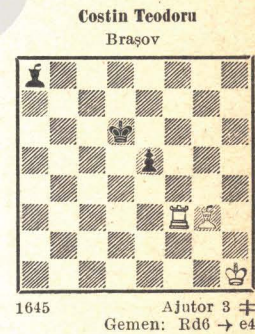
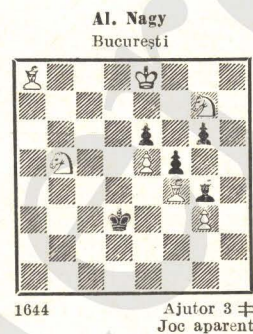
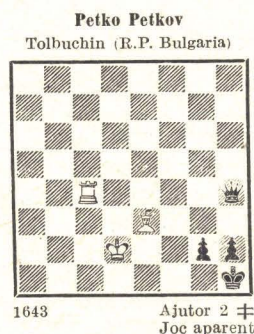
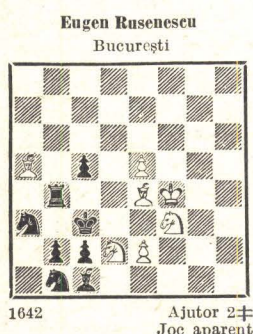
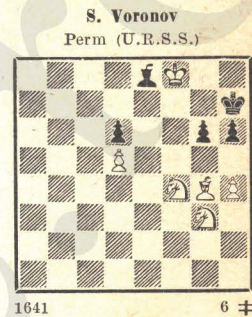
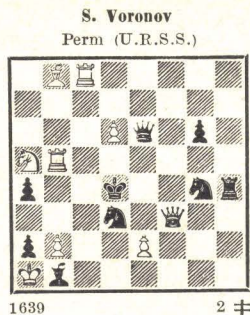
Oricum, calul se dovedește o forță redutabilă în final!

RD. V.

Probleme

Concursul nostru internațional, 1963

Arbitri { 2 mutări — Ing. A. F. IANOVIC-Sibiu
3 și mai multe mutări — GH. GOSMAN-Tîncari (reg. Brașov)
Feerice — A. FÖLDEAK-Budapesta

DEZLEGĂRI

1590 — P. Petkov, A — 1.Tf8 Td1+ 2.Re8 The1 mat; B—1.Tc8 The1 2.Rd8 Td1 mat; C—1.Te8 Tac1 2.Rd8 Tac1 mat.

1591 — P. Petkov, A—1.Dd4 Nf6 2.Dc5 e4 mat; B—1.Df5 Nc6+ 2.Re5 d4 mat.

1592 — C. și D. Sorcanu, 1.f3! a7 2.f:e2 (2.f2?) a8D 3.e1C Dh1 mat. Nu merge 1.Rh7 a7 2.Rh8 a8D și acum 3.f3 împiedică 3...Dh1 mat.

1593 — W Földeak, 1.h3 b8T 2.h2 T:b2 3.Th1+ Th2 4.Cb2 Th3 5.fb1 Ta3 mat.

1594 — J. Slivka și B. Formanek 1.Ce4 (2.Cf6) Ne5 (C:c5 Nh4)

2.d:e5 (d:c5 Cf4) mat. Cursa 1.Cd3? (2.C:b4) este respinsă numai de 1...C:c5!

1595 — N. Dimitrov 1.Cf3! (2.Cg5+) f6 2.Df5+; 1...g:f3 2.Nd3+; 1...R:f3 2.Df5+; 1...e2 2.Cg5+; O compoziție reușită!

1596 — G. Gosman 1.Ce4! (2.Ce5+) b:c4 2.Dd5+; 1...R:c4 2.D:c7+; 1...Re4 2.Ce5: În varianta principală (1...b:c4) dualurile posibile 2.Dc5 sau 2.Dc5 sînt evitate prin legarea damei (2...Tb5!)

1597—98 — P. Petkov a) 1.Df3 Cd4 2.Tf4 Cc2 mat; b) 1.Rf3 Cg4 2.Dc3 Ch2 mat. Foarte reușită miniatură, conținînd schimbarea poziției de mat sub formă de cameleon-ecou!

1599 — Z.Laszlo 1.Rc4 c5 2.Rb3 c4+ 3.Ra2 c3 4.R:a1 c2 5.Rb2 c1C 6.Rc2 Re5 7.Nh2+ Rd4 8.Rd1 Rc3 9.Nd6 Rb2 10.Na3+ Ra1 11.Rc2 Ca2 12.Nb2 mat.

1600 — L. Iskra Joc aparent 1...Dd4— (Nf4 Tf1) 2.D:d4 (De7 Tc5) mat; Soluția: 1.Cd6! (2.Cf7) Dd4 (Nf4 Tf1) 2.Dg5 (Dh8 Cc4) mat. Un Meredith valoros deși cele trei apărări tematice negre nu sînt evidente în poziția inițială. În acest gen de probleme este necesară existența unei curse cu ajutorul căreia să se scoată în evidență apărările negre principale.

1601 — I. Sușkov Curse: 1.Nb3? Nf4!: 1.Nd5? Da6!: 1.Ne3? Dg2! Soluția: 1.Nd2! (Cd6 și Tg5) O lucrare bine construită pe tema Novotny.

REZULTATUL PRIMULUI CONCURS SINTETIC DE COMPOZIȚIE

La acest concurs și-au dat adevăratea un număr de 16 participanți, cifră care sperăm să înregistreze o creștere pe măsură ce începătorii noștri vor înțelege mai bine tehnica și utilitatea acestui gen de concurs. Următorii 5 participanți au reușit să compună probleme corecte pe variante impuse de exercițiu: Cioranici Adrian (Onești), Cristea Liuben (București), Danciu Gheorghe (Brașov), Duța Badea (București) și Ianuarie Doru (Galați).

Celelalte probleme trimise au prezentat diferite defecte, astfel: A. Desmitnieks, dubla soluție 1.Db5!; Petrescu Mihai, insolubilă după 1...Td2+; Diaconu Viorel, amenințare dublă 1.Tc:g5 și 1.Th:g5 mat; a doua problemă are cheia defectă deoarece ia cîmpul de refugiu f5 și este insolubilă după 1...Nd5; aceleași defecte la problema lui Ehrenwerth Imre; Adrian Mosoiu, insolubilă după 1...Ne5+; Albișoru Const. poziția ilegală (6

bătăi negre — 5 piese albe lipsă) dubla soluție 1.Ne6+! iar construcția este greoaie, neeconomică. Problemele trimise de Săsăran Petru, Florin Trocan și Gh. Vășii, nu corespund variantelor date. Problema cunoscutului compozitor Gh. Gosman, care a înțeles să sprijine acest concurs are totuși o dublă soluție (1.Nd5) ceea ce denotă importanța verificării problemelor de către autor.

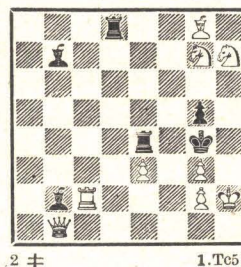
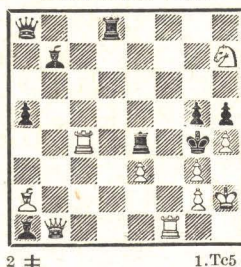
Prezentăm mai jos modelul ales pentru concurs, o lucrare de acum 29 ani a actualului maestru al sportului Ing. M. Rădulescu și modul cum majoritatea concurenților au înțeles să construiască problema, realizînd o economie de patru piese. În problema originală însă, autorul are o cheie mai bună (dezlegarea turnului e4) și o cursă atractivă (1.Td4) respinsă de 1...Tf8! (sau 1...Da6). Aceste intenții ale autorului au fost sesizate de Duța Badea (17 piese) și Cristea Liuben (18 piese) pentru care le acordăm o mențiune specială.

ȘI ACUM, AL DOILEA CONCURS

În cadrul celui de al doilea concurs sintetic de compoziție participanții trebuie să construiască de asemenea o problemă directă în 2 mutări cu următoarele variante obligatorii:

1.Cf7! (am. 2.Cg5 mat)
1...Ne6 2.Te5 mat
1...Tc6 2.Nh7 mat
1...Nc3 2.Cc5 mat
1...Tc3 2.Cd2 mat
Termen: 15 septembrie 1963.

M. Rădulescu
„R.R. de Șah”, 1934

Colegiul de redacție: T. ICHIM (președinte), T. RĂDULESCU (secretar), A. BRAUNSTEIN, V. CHIOSE, E. DOBRESCU, F. HARTMAN, V. NESTORESCU, O. TROIANESCU, V. URSEANU (membri)

Din istoria compoziției șahiste (XXXI)

În anul 1862 a apărut lucrarea „Handbuch der Schachaufgaben” a renumitului jucător și problemist german Max Lange. Aceasta a fost prima încercare de a sintetiza teoria generală a problemei de șah, stabilind principiile de bază ale compoziției. De asemenea au fost analizate elementele problemei ca — poziție, conținut, idee, apoi a fost prezentat un scurt istoric al compoziției. La această lucrare găsim un capitol interesant, caracterizând ideile exploatate de compozitori. Lange le împarte în trei grupe: 1) idei izvorite din practica jocului, legate fiind de cele trei stadii ale partidei — deschidere, mijloc și final; apoi 2) idei artificiale, subîmpărțite de autor în idei generale și cele legate de specificul figurilor; tot aici au fost analizate detaliat momentele tactice, cu ajutorul cărora compozitorul își atinge scopul propus, și diverse tipuri de plan de urmărit la prezentarea ideii; în special este interesant un capitol mic despre așa numitul „Vorplan”, autorul avind astfel o previziune surprinzătoare asupra unui element de bază al combinațiilor logice, care au fost elaborate de școala neo-germană abia în secolul al XX-lea, și, în fine, 3) idei sistematizate, reprezentind o repetare consecventă a unui motiv simplu oarecare. Această carte este ilustrată de cca. 800 diagrame, afară de un număr considerabil de poziții date în notație.

În a doua jumătate a sec. XIX în Germania a luat ființă un număr de asociații șahiste regionale. Primele concursuri naționale de compoziție șahistă au fost organizate la începutul deceniului al șaptelea (între 1862—1868) cu prilejul congreselor Asociației șahiste germane de vest, care au avut loc la Düsseldorf, Köln și Aachen. În anul 1868 a avut loc la Hamburg și congresul Asociației șahiste germane de nord, la care a ieșit învingător Johann Berger. Același compozitor s-a mai clasat pe locul de frunte și la concursul Asociației de mijloc (Leipzig 1876), ca și la încă câteva concursuri naționale și internaționale.

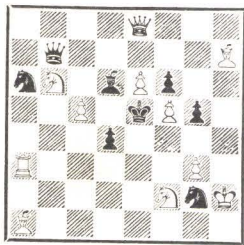
În anul 1879 a fost întemeiată unica Asociație șahistă germană (Allgemeiner Deutscher Schachbund), care a început să-și convoace congresele regulat din doi în doi ani, cu care ocazie se organizează și concursurile de compoziție.

Concursurile ce au fost organizate, în special de către Asociația regională de vest, au jucat un rol deosebit în formarea stilului compozitorilor germani, culminind prin apariția școlii germane în compoziția șahistă. La aceste concursuri, după cum am arătat mai sus, cel mai mare număr de distincții a fost obținute de J. Berger, care a devenit ulterior un fervent propagandist al principiilor școlii germane, dându-le o formulare definitivă.

Creația lui Berger se alătură, la începutul activității sale de compozitor de creația lui C. Bayer, dezvoltându-i unele particularități. La problema Nr. 39 jocul principal se realizează în varianta 1.Da8! (am.2.D:b7) C:c5 (la 1...D:a8 va urma 2.Cg1+ Re4 3.C:f6+ Re5 4.Cbd7 ±, 2.Te3+ C:c5 3.N:d4+ R:d4 4.Da1 ±. Ca și la Bayer, avem aici un mat spectaculos cu dispoziția simetrică a figurilor. Se observă că matul acesta, deși curat, nu este regulat, nefiind economic (nebulul alb nu participă la el).

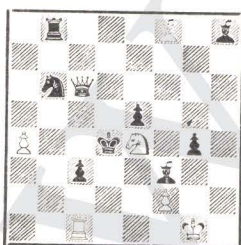
Într-o serie de lucrări ale sale timpurii, Berger neglija adesea construirea maturilor regulate. Ulterior însă Berger, la alcătuirea antologiilor de probleme proprii, prelucra aproape totdeauna compozițiile sale, spre a le da o formă desăvârșită, luptind în special pentru realizarea maturilor model.

39. J. Berger
Conc. Asociației
regiunii de vest, 1863

4 ±

40. J. Minckwitz
„Westminster Paper”, 1872

4 ±

Unul din compozitorii proeminenți ai timpului, afară de cei citați mai sus, a fost și J. Minckwitz, care se deosebea întrucâtva de ceilalți problemişti contemporani. Pe cînd lucrările acestora din urmă se caracterizau prin prezența unei singure variante principale, în care se întruca ideea de bază, Minckwitz compunea probleme cu două variante echivalente, care totdeauna se terminau cu cite un mat regulat. Problema Nr. 40 este caracteristică pentru creația lui Minckwitz. Cheia frumoasă 1.Cd6! pune dama în priză, dar amenință cu 2.Td1+ (la 1...c2 va urma 2.Cf5 sau f5+ și 3.D:c2 ± etc. Cele două variante principale sînt: 1...N:c6 2.Td1+ Re5 3.Cb7 ± ± Re4 4.Ca5 ± (mat model) și 1...T:f8 2.Td1+ N:d1 3.De4+ Re5 4.Cb7 ± (iarăși un mat model).

Această tendință n-a fost îmbrățișată de compozitorii germani. De apreciere unanimă continuau să se bucare probleme construite cu o singură variantă principală, conform perceptelor lui C. Bayer, preluate și însușite de J. Berger. Acest curent, susținut și dezvoltat de Berger, a dus la formarea școlii naționale germane.

★

Compoziția șahistă are în Franța un trecut de prestigiu. La Paris a apărut prima ediție a Culegerii de studii a lui Stamma și tot aici a fost editată în anul 1802 o carte interesantă sub titlul „Stratagemă șahiste, sau culegere a celor mai extraordinare și curioase poziții de șah, provenite din partidele jucate sau compuse artificial de diverși autori”. Autorul acestei lucrări — Montigni — s-a acuzat sub pseudonimul „Amateur”. De asemenea, creația compozitorului A. d'Orville, care a fost unul din creatorii școlii vechi,

a constituit o etapă însemnată în formarea și dezvoltarea principiilor moderne ale compoziției șahiste.

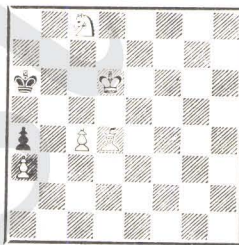
Tot în Franța a apărut în anul 1936 „Palamede” — prima revistă de șah din lume. Renumitul La Bourdonnais — editorul și redactorul acestei reviste, a fost el însuși un compozitor cunoscut și a condus regulat rubrica de probleme din aceasta. O dată cu moartea lui (1840), revista și-a încetat apariția, dar a fost reluată de Sent-Amant în anul 1812 și continuată pînă la 1847. Apoi, după o pauză de 17 ani, revista a mai apărut o dată sub denumirea de „Palamede français”, însă n-a durat decît foarte puțin (1864—1865), fiind redactată de Jurnoux.

În anul 1846 a apărut la Paris, și concomitent la Leipzig, cunoscuta antologie de probleme culese de A. Alexandre, despre care am vorbit mai sus. Tot Franța a fost aceea care a organizat cinci din cele patru prezente concursuri mari internaționale în decursul deceniilor 50—70 ai secolului XIX. Îndeosebi, concursul din anul 1867, inițiat o dată cu congresul șahist, organizat cu prilejul Expoziției Internaționale din Paris, a avut la bază o condiție interesantă. Fiecare participant avea dreptul să prezinte cite 6 compoziții, dintre care se admitea ca jumătate din ele să fie din cele publicate și chiar premiate anterior, ceea ce făcea ca acest concurs să fie considerat ca un fel de trecere în revistă a realizărilor în dezvoltarea compoziției avind la bază principiul noi.

Două luni după publicarea problemei indiene (vezi Nr. 12), a apărut în „Palamede” din anul 1845 o compoziție a lui „Anonyme de Lille”, prezentată în diagrama Nr. 41. Soluția ei foarte interesantă — 1.Rc7! Ra5 2.Nf6 Ra6 3.Nd8 Ra5 4.Rb7! — ne amintește de soluția problemei indiene. Și aci albul efectuează o manevră cu nebulul, prin care acesta ajunge dincolo de cîmpul critic „e7”, ocupat de regele propriu și care declară apoi matul prin descoperire — așa numitul „matul Andersen”. Deosebirea constă în faptul că mișcarea nebulului se efectuează nu pe linia critică (a5—d8), ci pe una paralelă (a1—h8). Ulterior, această manevră a primit denumirea MANEVRĂ DE OCOLIRE A LUI HERLIN, căci autorul acestei compoziții a fost problemistul francez Theodor Herlin.

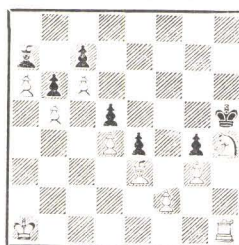
Creația lui Herlin n-a fost prea productivă. Cel mai mare succes al său a fost la concursul „Regence” din 1860, la care el a participat cu 15 probleme. Cele mai bune compoziții ale lui Herlin se remarcă totuși prin manevre strategice interesante și prin idei subtile, care n-au pierdut farmecul nici pînă astăzi.

41. Th. Herlin
„Palamede”, 1845

4 ±

42. Th. Herlin
„Regence”, 1860

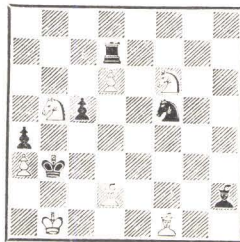

5 ±

La problema nr. 42 este realizată o idee originală, care a fost numită ulterior „tema autodesfîntării”. Planul albului nu poate fi altul decît pătrunderea cu turnul său pe horizontala a opta spre a declara apoi matul de pe „h8”. Însă toate căile într-acolo sînt baricate de pionii proprii, după cum se pare. Albul găsește totuși o modalitate de a-și sacrifica pionul de pe coloana „a”, după care pătrunderea pe horizontala a opta nu mai prezintă nici o dificultate: 1.Rb2! Nb8 2.a7! N:a7 3.Ta1 Nb8 4.Ta8 Na7 5.Th8. Nu se poate să nu admiri nebulul negru care este nevoit să lucreze cu un ventil bine pus la punct!

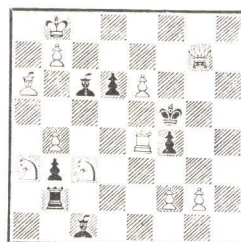
Într-un stil aparte a lucrat un alt compozitor francez — E. Grosdemange. La cele mai bune compoziții ale sale el este mai aproape de creația problemiştilor germani. Problema nr. 43 este

43. E. Grosdemange
Conc. din Paris, 1867

4 ±

44. E. Pradignat
„Nuova rivista dei scacchi”,
1897

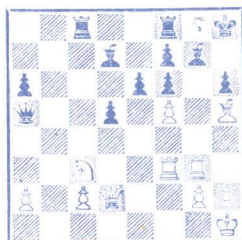

3 ±

construită foarte interesant. După cheia 1.Ce4 amenință un mat imediat la c5. Negrul se apără cu nebulul de la h2, însă are la dispoziție două cîmpuri. În funcție de cîmpul pe care îl alege negrul (g1 sau d6), și nebulul alb de la d2 își alege în consecință cîmpul de retragere, după care se obțin, la apărarea negrului, două variante cu combinația Novotny: 1...N:d6 2.Nf4 (am. 3.Cd2 2...Ne7 (f8) 3.Nd6! T:d6 (3...N:d6 4.Cd2) 4.C:c5 și 1...Ng1 2.Nb4! (am. 3.Cd2) T:d6 3.Cd4+! T:d4 (3...N:d4 4.Cd2) 4. Cc5.

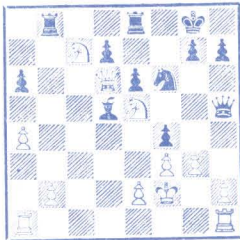
Combinatii partide scurte

Parma-Ramirez
Torremolinos 1963

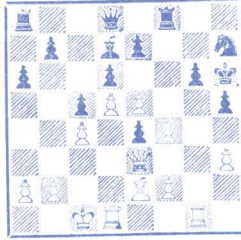
31. Ce jucati cu albul?

Kertesz-Dufa
Semifinalele campionatului R.P.R. pe echipe 1963

32. Cum continua negrul atacul?

Olsson-Buskenstrem
Campionatul Elvetiei 1963

33. Albul la mutare...

Szabo-Ehrenwoerth
Cupa „Schela Berca” 1963

34. Care este calea cea mai rapida de castig pentru alb?

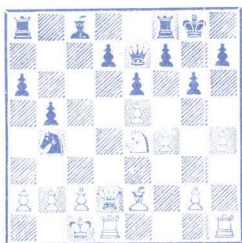
Osmanagic-Gligoric
Camp. Iugoslaviei 1963

35. Poate salva albul partida?

138. APARAREA SICILIANA
M. Pavlov A. Simcei
(Electronica (Iescenice Zagreb)
Bucuresti)
Festivalul sahista de la Bled 1963

1.e4 c5 2.c3 g6 3.Ne2 Ng7 4.d4 e6? (Cu intentia de a dezvolta calul din g8 la e7. Aceasta implica insa o intarziere greu de recuperat) 5.Cc3 c:d4 6.C:d4 a6 (La 6...Ce7 7.Ccb5 cu amenintarea ocuparii cimpului d6) 7.Nc3 Ce7 8.Dd2 Ce6 9.0-0-0 0-0 10.h4 C:d4? 11.N:d4 N:d4? 12.D:d4 Ce6 13.Dd2 Df6 (Cu nebulul din e8 nedezvoltat inca si cu slabiciunile pe cimpurile negre, pozitia negrului este compromisa) 14.f4 b5 (Inercarea 14...d6 15.D:d6 Td8 16.De7! il aducea pe negru intr-o pozitie si mai rea) 15.e5 De7 16.Ce4 Cb4 (Soarta partidei este pecetluita: negrul nu mai are mutari de aparare. Vezi diagrama)

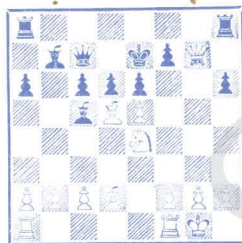

17.Cf7+ Rg7 18.h5 Th8 (Fortat, altfel 19.h:g6) 19.Nf3 Ta7 20.a3 Cd5 (La 20...Cc6 21.N:c6 d:c6 22.h6+ Rf8 23.Dd8+) 21.N:d5 e:d5 22.Dd4 d6 23.e:d6 si negrul a cedat.

139. APARAREA SICILIANA
Alexandra Nicolau Renée Fărcas
(Unirea Buc.) (Crișana Oradea)
Semifinalele campionatului R.P.R. pe echipe 1963

1.e4 c5 2.Cf3 Ce6 3.d4 e:d4 4.C:d4 Cf6 5.Ce3 a6 6.Ne4 e6 7.0-0 Nc5? (O mutare inoventica, in aceasta faza a deschiderii, care permite albului sa ia repede initiativa. Este mai solid 7...d6 sau 7...Ne7) 8.C:e6 b:c6 9.e5! (Consecintele mutarii slabe a negrului 7...Nc5. După plecarea calului din f6, se eliberează cimpul e1 pentru alb) 9...Cd5 10.Ce4 d6? (Alta mutare slaba, după care negrul intra in pozitie grea. Trebuia 10...

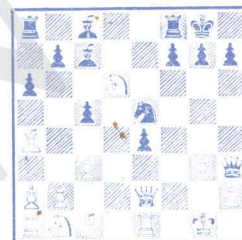
Ne7 sau eventual 10...Nb6) 11.Dg4 Rf8 (Singura, posibilitate: după 11...g6 pozitia negrului este definitiv compromisa, de exemplu: 12.N:d5 C:d5 13.Cf6+ Re7 14.Rg5 cu castig rapid) 12.Ng5 De7 13.Dg3 h6 (O incercare de aparare a pionului d6) 14.Nd2 Re7 (Fortat, pentru ca se ameninta 15.e:d6 cu castig de figura) 15.D:g7 Nb7 16.N:d5 (Cu aceasta dispăare unul dintre principalii apărători ai pozitiei negrului. Acum castigul pentru alb urmează forțat în cîteva mutări. Vezi diagrama)

16...e:d5 17.Df6+ Rd7 18.C:c5+ (După 18.D:f7+ Re6 albul trebuie să schimbe damele după care castigul va întârzia) 18...D:c5 (La 18...d:c5 19.D:f7+ Rd8 20.D:e6) 19.D:f7+ Rc6 20.b4 Dd4 21.e:d6 Rd6 (Dacă 21...D:d2 atunci 22.De7+ Rb5 23.De5+ Ra4 24.Da5 mat) 22.Nf4+ si negrul a cedat.

140. APARAREA SPANIOLA
L. Horvath C. Botez
(Crișana Oradea) (Unirea Buc.)
Semifinalele campionatului R.P.R. pe echipe 1963

1.e4 c5 2.Cf3 Ce6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.0-0 Ne7 6.d4 (In această fază a deschiderii este

totusi mai indicat 6.c3 decit incercarea prematura de a lua initiativa) 6...e:d4 7.e5 Ce4! 8.C:d4

0-0 9.c3 Ce5? (Un sacrificiu de figura temerar care va duce partida pe un făgaș extrem de ascuțit) 10.Te1 d5 11.f3 Nd6 12.f:c4 Dh4 13.g3? (O mutare slabă care slăbește iremediabil flancul regelui. După 13.Cd2 Ng4 14.Cd3 N:h7+ 15.Rf1 N:f3 16.D:d3 atacul negrului se epuizează și albul rămîne cu o figură în plus) 13...Dh3 14.De2 c5! 15.Cf5 (La 15.Cf3 Ng4) 15...d:e4! 16.C:d6 (Acest al doilea sacrificiu în nici un caz nu mai trebuie acceptat. După 16.Ch4 negrul ar fi rămas fără compensație suficientă pen-

tru figura sacrificată. Vezi diagrama) 16...Ng4 17.Dg2 Cf3+ 18.Rf1 D:g2+ 19.R:g2 C:e1+ 20.Rf1 Cd3 21.Nc3 b5 22.Ne2 e4 23.Cd3 (Pionul e4 nu poate fi luat din cauza 23...Tf8 24.Cf2 T:c3 24.C:g4 Te1+ și castigă) 23...f5 24.b3 Nad8 25.Cb7 Td7 26.Ca5 (Se vede ușor că la 26.Ce5 urmează 26...C:c5 27.N:c5 T:d2 28.N:f5 T:c2) 26...f4! 27.g:f4 C:f4 28.N:f4 T:f4+ și negrul a câștigat. După 29.Re7 c:b3 30.C:b3 Nh3, poziția albelor nu mai poate fi apărată.

SOLUȚIILE COMBINAȚIILOR

31. Lipsa de colaborare a pieselor negre permite albului să organizeze un atac fulgător: 1.T:g7! R:g7 (Altfel mat la h6) 2.Tg3+ Rh7 3.Ng6+! Rg7 (Dacă 3...f:g6 atunci 4.T:g6) 4.Nh7+ și negrul a cedat. La 4...R:h7 decide imediat 5.Th3 și negrul nu mai poate para matul la h6.

32. Profund de izolarea damei albe, negrul trece la acțiuni decisive: 1...T:b2 2.Ta2 (Se amenința 2...Ce4+ și dacă 3.f:e4 atunci 3...D:e2+ urmat de mat) 2...N:f3! și albul a mai jucat 3.Ce8 după care a cedat fără să mai aștepte răspunsul negrului. Amenințările 3...Ce4+ sau 3...Nh1 nu mai pot fi parate.

33. Regele negru pare suficient de apărut împotriva mutării f5+. Albul are însă la dispoziție o continuare energetică după care câștigă imediat: 1.T:g6+ R:g6 2.Tg1+ Rf5 (Singura posibilitate. La 2...Rg6 3.f5+ iar la 2...Rf7 3.N:h5 mat) 3.Nd3! e:d3 (Nu

există altceva. Regele negru prizonier la f5 trebuie să aștepte resemnat capturarea) 4.f3 și negrul a cedat.

34. Avantajul de dezvoltare al albului este hotărîtor și câștigul poate fi forțat rapid: 1.N:d5! Cb6 (Nebulul nu poate fi luat: 1...e:d5 2.C:d5 Dd6+ 3.De3+ și câștigă) 2.Ce4 Dg7 3.Th7! Df8 4.Nb3 Cd5 (Nici alte mutări nu ajută: 4...Nd7 5.Dg5 sau 4...Cd7 5.Df4) 5.N:d5 e:d5 6.Cf6+ Rd8 (6...Re7 7.Db4+) 7.Da5+ și după cîteva mutări negrul a cedat.

35. Poziția albului pare să fie disperată: după 1.T:c1 T:c1+ 2.D:c1 D:d3 negrul rămîne cu avantaj material zdrobitor. În partida a urmat însă „un trîznit într-o zi senin”: 1.D:g6+ f:g6 (Altfel mat la h3) 2.f7+ Rh7 (2...Rh8 3.Th3+ urmat de mat) 3.Th3+ Nh6 4.Cg5+ Rg7 și remiză. Dacă 4...Rh8 5.T:h6+ Rg7 6.Th7+ Rf8 7.Ce6+ Re7 8.f8D+ mat.

CITIȚI ÎN NUMĂRUL VIITOR:

- Victor Ciociltea la Memorialul Cigorin de la Soci — Un amplu reportaj, însoțit de partide.
- Unirea București pe primul loc în campionatul republican pe echipe.
- Steagul roșu, învingătoare în „Cupa celor 3 uzine”.
- Rezultatul concursului special de dezlegări de probleme de șah „Concursul primăverii”.
- Partide și finaluri — Noie teoretice — Pentru juniori — Șah magazin — Șah prin corespondență
- Studii și probleme — Combinații, partide scurte.